

NOVA & VETERA

ČÍSLO OSMÉ. — V DUBNU LÉTA PÁNĚ MCMXIV.

OBSAH:

O PŘÍPRAVĚ KATECHUMENŮV, DLE „LIBER SACRAMENTORUM GELASHI I.“ — XXX: O SYMBOLISMU V MALBĚ BYZANTSKÉ A STŘEDOVĚKÉ. — J. BARBEY D'AUREVILLY: VÁLKA TŘICETILETÁ. — LEON BLOY: PŘEDMLUVA K „ZOUFALCI“. — Z BÁSNÍ PAULA VERLAINA. — LISTY ABBÉHO PETITA A EDM. BARTHELÉMYHO O LEONU BLOY. — EDMUND BARTHELÉMY: RELIEFNÍ PLÁN CÍSAŘSKÉHO ŘÍMA. — A. L. S.: BŘÍMĚ HORKA A DNE. DVA LISTY. — ŠEST LISTŮ PRAMENŮ. — OBRÁZKY: MINIATURA BYZANTSKÁ (ČTYŘBARVOTISK). — DVĚ KRESBY N. K. RERICHA.

BŘÍMĚ HORKA A DNE

O citáme se v podivné situaci. Po tolika letech, co vydáváme věci, jež se nám zdají daleko nade vše, co se nazývá literaturou, pozorujeme nyní, že jsme povážlivě osaměli. Vidíme se pomalu bez přátel i bez nepřátel.

Známe zajisté sami přemnohé věci v národě, k nimž se nestavíme nijak, ani přátelsky, ani nepřátelsky, a to proto, že jsou to věci nicotné, nehodné jakékoliv pozornosti. Vidíme-li tedy, že týž osud potkává i nás, a chceme-li býti upřímní, není si třeba přiznati, že věci, s nimiž se vtíráme světu a jež ani lásky ani opovržení nevzbuzují, jsou prostě věci ubohé, a že nevíme-li nic lepšího, nejrozumnější jest nechat všeho? Tímto pokořením bychom i sami sobě ulevili. Neboť tiskařské stroje sežerou mnoho peněz, a při tak rázném postupu svazků, často objemných, a při tak nepoměrné trošce toho, co se nám sejde, znamená to pro nás nepřetržitý útlak, vysilující štvanici z dluhů do dluhů. Jest tedy na pováženou, vehnati se po oddechu, který nám uložila stávka sazečů, znovu do té zběsilé štvanice, jež hrozí býti ještě krutější, protože bližní se ukazují čím dál lhostejnějšími.

Jest však i jiná možnost, proč přátelé i nepřátelé se ztratili, a ta zdá se přece jen bližší pravdě. Jisto jest totiž, že nepřítel bylo dosti; byli to všichni, kdož nebyli přátely. Ale viděli, že stojí proti něčemu nehybnému, absolutnímu, a že se s nimi nebojuje jen literárně, ale o potření a vyhlazení, a zbraněmi nejjistějšími. Nebránili se, nemajíce čím, a každé vystoupení bylo jim jen k hanbě a porážce. Ale přišla jim jediná snad spasná myšlenka. Zavřeli oči a ucpali si uši, aby neviděli a neslyšeli a nebyli útoky drážděni; a střežili se pouhým slovem zavaditi o naše věci, neboť každá zmínka byla by jen nám na prospěch. Když zvědavé otázky příliš doléhaly, odbyli je obratnou pomluvou; dnešní lidé jsou dosti povrchní, uslyší-li slova „blázni, přemrštěnci, lidé s fixní ideou“, aby dále nepátrali. Všichni nepřátelé svorně si řekli: „Nenajdou příznivců a ideály jich neuživí! Nebojme se, nic nezmohou! Ale kdyby někdo jim přál a zvláště klonil-li by se penězi jim pomoci, napněme všecky lsti! Ale jen my se nedejme otrásti, byť nám svědomí už ani nejhorších podlostí nevyčítalo a byť i zázraky nás usvědčovaly!“

Tedy tajně se spikli k boji mlčením, a ač se jim bylo silně přemáhati, přece úmluvy neporušili. Utěšovali se tím, že prezírají. Neslyšeli, ať jakákoliv mrzkost jejich se jim ukazovala. — Ale tím dostali se ponenáhu do zvláštního stavu: otupěli vesměs tak, že už ani nejsou schopni něco uslyšeti a uviděti. Nás osamotnili v národě, ale

sami octli se v pustotě osudnější: nemají už života. Nemáme nepřátele, protože jich není; všecek boj byl by zbytečný, protože jsou bez ducha. *Zhynula hovada v lejně svém*, možno říci s Prorokem; zhynula a leží ve svém lejně ať pobožnostním, literárním, politickém neb vůbec v hnilobě buržoúv.

A přátelé? Přicházeli někteří plni nadějí, neboť ukazoval se jim nový svět krásy. Ale později pocítovali, že věci, jež podáváme, tak souvisí s životem, že buď třeba život zladiti s tím, co se poznává, nebo žiti po starém v kolejích pohodlných a knihy ty odvrhnouti. Odvrhnouti jich nemají síly, neboť by neměli klidu ve svědomí, ale změnit se nechtějí; bojí se znepřáteliti si svět, ostýchají se násilností, jichž třeba k dobytí Království, a tak v tomto rozdvojení slábnou a stárnou. Jiní zemdlívají proto, že zápas stále o tytéž věci trvá už příliš dlouho, aniž se co mění; i pozbývají trpělivosti a jdou raději po věcech všedních a nízkých. Jedni nepomáhají proto, že čekali úspěchu a nevidí ho, jiní zase, že z pravidelnosti našich stále nových svazků usoudili, že se již pevně udržíme jako zabezpečené vydavatelství.

Když po vydání takové knihy jako „Zoufalec“ Leona Bloy, a tolika jiných silných děl předchozích, nikdo se nehne, co zbývá?

A přece jaká řada knih nově připravených, z nichž některé již se dotiskují, jiné jsou roztisknuty neb v rukopisech přichystány! Z knih Leona Bloy, s nímž jsme začali a jehož všechna díla k nám

uvéstí na prvním místě jsme si předsevzali, nejnovější: „*Život Melanie, Pasačky La Salettské*“ a „*Duše Napoleonova*“, z dřívějších „*Rytiřka smrti*“, „*Krvavý pot*“, a knihy denníků, jež zbývají, aby řada denníků již vydaných byla doplněna: „*Můj denník*“ a „*Neprodajný*“. Z knih Arnošta Hella: „*Slova Boží*“; od Villiersa de l'Isle Adama „*Axel*“; z anglických G. K. Chestertonovi „*Heretikové*“ a „*Orthodoxie*“, R. H. Bensonovo „*Neviditelné světlo*“. Tato genialní díla a další nedostanou se na světlo, zatím co nejprostřednější a nejprázdnější výtvoř budou se souborně převáděti a ve spoustách šířiti? — Z pokladů starých vybrali jsme nejprve spisy sv. Jeronýma; proč, ukáže se samo z jeho knih, z nichž „*Dvě knihy proti Jovinianovi*“, „*Knihy proti Vigilantiovi*“ a první kniha *Listů* jsou pečlivě přeloženy a přichystány k vydání. Z mystikův středověkých připravena *Kázání Taulerova* a *Susonova* a úplný vytríbený překlad díla *Sestry Mechtildy Magdeburské* ze staré němčiny, z italštiny „*Dialog*“ sv. Kateřiny Sienské; z novějších v tisku jest jedinečné, čtyřsvazkové dílo „*Život Pána Ježíše Krista*“, zjevený Anně Kateřině Emmerichové; a nejstkvělejší knížka o Panně Marii, „*O pravé pobožnosti k přesvaté Panně*“ od ctihodného Grigniona z Montfortu. A pak knihy četby, která bývala denním chlebem života křesťanského, *Životy svatých*; ne „volně vzdělávané“ od plýtkých církevníků ani přistřižované od modernistů, nýbrž věrně a čistě převedené z prvotních pramenů, plné Svaté dětské

radosti a krásy; mimo jiné přeložena již slavná *Zlatá Legenda*. — To vše může vyjít v nejbližších měsících.

Vzdáme se tedy, aby na Církvi katolické, oloupené o všecku okrasu, zůstala potupa, která bývá na ni vrhána, že totiž chloubou její jest, co vychází z Kotrb, Franclů, Melichárek a jiných pobožných a národních krámků, — žvásty Baarovy, Brodského a celé té abecedy až po opata Zavorala? Nejvelkolepější díla se skryjí, aby tiskařství sloužilo jen na výrobu slávy dryáčníkům a peněz živnostníkům?

Ale jak jsme dosavad psali, vydáváme s *pomocí Boží*. S pomocí Boží, poněvadž z vůle Boží. Bůh sobě přeje, aby ti, a jen ti byli slyšeni, které On posílá, jen ti aby vládli ve svátečním tichu země, jež se má obnoviti v Ráj. Ti, kteří přijali veliké Jeho dary, aby zjevovali Jeho Pravdu, zasvěcovali do jeho věčných Tajemství a utěšovali a posilovali duše záblesky jeho krásy, prokletím nám ukryté, — Světcové a Geniové. Ti pracovali se svými dary věrně, přijavše je s celou jejich přítěží — silným utrpením, neboť jako Světcům život byl utrpením, z něhož moudrost jejich vycházela jako zlato z ohně, tak Geniové bolestně zápasili, aby v nepoddajných a klamavých formách slova a linie a v těsných stupnicích tónův a barev zrodili věrně vidění Pravdy a Krásy, jímž Duch Páně je oplodnil.

Budou-li tito mlčeti, kamenové volati budou. Jsou-li tito napořád odmítáni, ať nenávisťi nebo

lhostejností, nechce-li celý národ ničeho přijmouti z Boha a vrhá-li se jen na výtvary prostředí a pitomé, takový národ nemá před Bohem ceny a nemá ani důvodu dalšího trvání. Když Bůh vyhladil národy, jež měly bohatou kulturu, jen proto, že Jeho vyhostivše, vědou a uměním sloužili sobě, kterak bude hleděti na národ, ve kterém není nic než hnus a který ničeho jiného si nežádá? Nemá smyslu, aby uchován byl jazyk, který jest v rozkladu a kterého se užívá jen na sdílení žádostí břicha a jeho okolí nebo k tlachům školským a kancelářským. Když národ český, prosáklý bludařstvy, dal se před lety ovládnouti svou mrzkou šlechtou, ba ani ne svou, nýbrž cizinci luteránskými, a dovršil svou hanbu tím, že si povolal za krále posledního zmetka protestantského, Bůh zaslouženě ztrestal tu vzpouru, jako dříve, když byl vážil hodnotu klášterů a kněžstva, dal je v plen svému poctivému — slepému, běda! — Janu Žižkovi. Jádra lidu Bůh tehdy ještě ušetřil, neboť lid byl poddán, neměl své moci.

Nyní však Bůh přijde-li účtovat, jako už jistě brzy přijde, nikdo nebude míti omluvy. Jest všeobecné volební právo: všichni vládnou a všichni hanebně, Bůh nalezne tu jen politiky, socialisty, agrárníky (plemeno zcela jistě z krve Prušáků, kteří se tu pelešili roku 66.) a nejnižší ze všech ty, kteří se nazývají „křesťanskými“. Všichni, ať bez víry nebo pobožní, stejně vyzývají jen k — vyhlazení.

Bůh nemůže ustoupiti a „přizpůsobiti se světu“ neb „duchu času“, zejména nynějšímu, a kdyby nějakým zázrakem mohl lidi k sobě přivést, jistě by tak byl učinil. A když Bůh neví si rady, co lidskými silami se zmůže? Aby se nechalo marných pokusů, bylo by lze dovoditi i z výkladu slov Svaté Panny na La Salettě: „Máte-li obilí, netřeba ho rozsévati, neboť co zasejete, zvířata sežerou, a co vzejde, rozpadne se v prach při mlácení“. Nevidíme, jak svět všecku setbu dusí a jak ti, kteří vzrostli, jsou zrnem příliš lehkým a jak při slabém nárazu podléhají?

Mnohým, víme to, zdá se naše vidění černým. Leč vy, kteří nás viníte z pessimismu — ač snad jediní jsme optimisté, nepracujete o „menší zlo“, jak ostatní, ale o Nejlepší Stránku — oč vy, jářku, opíráte svoje naděje? Na čem, myslíte, vzkvete skvělejší budoucnost? Odkud vzejde něco, na čem by spočinul Bůh? Ze škol? z nynějších hanebných škol? nebo z literatury, neb z politiky? Víte, že to vše tíhne ke všem čertům. Nebo snad z horečné (ač nyní už jaksi podezřele méně horečné) činnosti spolků, novin a agitací těch, kteří mají otěže „katolické“ veřejnosti? Ale víte přece — v každé brožuře Kotrbově nebo „Nového Věku“ to čtete — že tito všichni vzali si za heslo rčení jistého biskupa (který nebyl ani světec, ani genius): „Proti knize kniha, proti spolku spolek...“, a že tudíž ani nemohou proti všem sviňstvům nynějším stavěti něco jiného než zase jen sviňstvo.

Jen tehdy jest naděje, budou-li přijaty věci, o kterých mluvíme. Těžko jest toho doufati, když tak dlouho se to vidí marno a když sama Ta, která slove Matkou Svaté Naděje, pláče. Ale nesmí-li člověk nikdy klesati u víře, smí někdy pouštěti se naděje? a jak skvěle ukázal G. K. Chesterton, když vše jest beznadějno, tehdy teprve řeč o naději začíná vlastně míti smysl. Poněvadž tedy nevydáváme než díla, z kterých sláva Boží, ať směrem tím neb oním, září, doufati znamená pro nás — přes všecky zoufalé tísně pracovati v témže dál a se sv. Pavlem čekati, že *Ten, kterýž začal v nás DÍLO DOBRÉ, dokoná je až do dne Krista Ježíše* (Filip. I. 6.).

Přátelé, nebo spíše vy, kterým posloužily ještě oči, abyste tyto stránky přečetli, pomozte nésti těžké BŘÍMĚ této naděje! Vydáváme s pomocí Boží; ale Bůh nemůže více, než činí. Bůh má svou slávu na nebi, ale na nás jest, aby i k nám přišlo Jeho království. Nedávejte se sváděti, nevidíte-li úspěchu. Řekli jsme někdy, že chceme úspěch? Nic snadnějšího, a také známe k němu uličky. Ale chceme Vítězství. A poněvadž nebojujeme sobě, nenáleží vítězství nám. Bohu náleží. Víme-li tedy, že boj jest dobrý, jisto jest, že Bůh, neviditelný, sbírá z něho kořisti, a že se to i uvidí.

ANTONÍN LUDVÍK STRÍŽ.

V Staré Říši, v den Panny Marie Sedmibolestné, 1914.

MODLITBY A ŘÁDY, JIMIŽ PŘIPRAVOVÁNÍ BÝVALI KATECHUMENOVÉ.

Z KNIHY SVÁTOSTÍ CÍRKVE ŘÍMSKÉ, SESTAVENÉ,
JAK SE ZDÁ, PAPEŽEM GELASIEM I.

OZNÁMENÍ SKRUTINIA,

KTERÉ SE ZAČÍNÁ V TŘETÍ PONDĚLÍ V POSTĚ.

Den skrutinia, bratři nejmilejší, ve který vyvolení naši Bohem budou poučováni, vezte, se blíží. A proto v pečlivé zbožnosti, když den ten nadejde, asi v šestou hodinu denní račež se sejíti, abychom nebeské tajemství, jímž ďábel se svou pompou bude potřen a brána království nebeského se otevírá, v bezúhonné, dá-li Pán Bůh, službě vykonati mohli. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, jenž s Otcem a Duchem Svatým živ jest a kraluje Bůh po všechny věky věkův. Amen.

Když pak do chrámu přijdou, napíše akolyta jména dítek, a vyvolávají se v chrámě jmény, jak jsou napsány. A postaví se mužští na stranu pravou, ženské na levou, a kněz říká nad nimi modlitbu.

MODLITBA NAD VYVOLENÝMI, K PŘIJETÍ ZA KATECHUMENA.

Všemohoucí, věčný Bože, Otče Pána Našeho Ježíše Krista, rač shlédnouti na tyto služebníky své, které jsi k počátkům víry povolati ráčil. Všechnu slepotu srdce z nich vypuď: roztrhni všechny provazy satana, jimiž byli spoutáni: otevři jim, Pane, bránu své dobrotivosti, aby znamením moudrosti tvé vzdělání, zápachů všelikých žádostivostí byli zbaveni a příjemnou vůní přikázání tvých radostně tobě v Církvi sloužili, a prospívali den ze dne, by schopnými se stali přistoupiti k milosti křtu tvého, přijavše lék. Skrze Pána našeho.

Prosby naše, prosíme Pane, milostivě vyslyš, a těchto vyvolených svých silou kříže Páně, jehož vtisknutím je znamenáme, chraň: aby velikosti slávy počátky zachovávajíce, ostříháním přikázání tvých k slávě znovuzrození přijíti zasloužili. Skrze Pána.

Bože, jenž pokolení lidského tak jsi Stvořitelem, že jsi i Obnovitelem, buď milostiv lidu, který jsi za svůj přijal, a k novému zákonu přírůstek nového potomstva přičti, aby synové zaslíbení, čeho přirozeností dojíti nemohli, milostí radující se přijali. Skrze Pána Našeho.

SVĚCENÍ SOLI, DÁVANÉ KATECHUMENŮM.

Zaklínám tě, stvoření soli, jménem Boha, Otce všemohoucího, a láskou Pána Našeho Ježíše Krista, a silou Ducha Svatého. Zaklínám tě Bohem živým a Bohem pravým, který tě k uchování pokolení lidského stvořil a lidu, přicházejícímu k víře, služebníky svými světiti poručil. Proto tě prosíme, Pane Bože náš, aby toto stvoření soli jménem Trojice stalo se spasitelnou svátostí k zapuzení nepřítelů, kterouž ty, Pane, posvěcením posvěť, požehnáním požehnej, aby všem přijímajícím stala se dokonalým lékem, zůstávajícím v útrokách jejich, jménem Pána Našeho Ježíše Krista, jenž přijde soudit živým i mrtvým a světu ohněm.

A po této modlitbě položíš dítku soli do úst a řekneš mu: Přijmi sůl moudrosti, smířen k životu věčnému.

ŽEHNÁNÍ PO VLOŽENÍ SOLI.

Bože otcův našich, Bože, původce veškeré pravdy, pokorně tebe prosíme, račiž milostivě shlédnouti na tohoto služebníka svého, a této první krmě soli okusivšího déle lačnosti nenechávej, ale naplň ho pokrmem nebeským; aby byl stále, Pane, ducha vroucího,

naděje radostné, a tvému vždycky jménu sloužil: doved ho do koupele obrození, aby s věrnými tvými slibů tvých odměn věčných dojíti zasloužil. Skrze Pána.

**TÉŽ ZAKLÍNÁNÍ NAD VYVOLENÝMI,
KTERÉ ŘÍKAJÍ AKOLYTÉ, POLOŽIVŠE NA NĚ RUKU.**

Bože Abrahamův, Bože Isákův, Bože Jakobův, Bože, jenž jsi se služebníku svému Mojžíšovi na hoře Sinaji zjevil a syny Israel-
ské ze země egyptské vyvedl, přiděliv jim an-
děla lásky své, aby jich střežil ve dne i v noci;
prosíme tě, Pane, rač poslati svatého anděla
svého, aby podobně střežil i těchto služebníků
tvých a přivedl je k milosti křtu tvého.

Nuže, ďáble zlořečený, vzpomeň na ortel
svůj a vzdej čest Bohu živému a pravému:
a vzdej čest Ježíši Kristu, Synu jeho, a Duchu
Svatému: a odstup od těchto služebníků Bo-
žích, poněvadž jich sobě Bůh a Pán náš Ježíš
Kristus k své svaté milosti a požehnání
a k daru zdroje křestního povolati ráčil.
Pro toto znamení svatého kříže, které jim
na čela dáváme, ty zlořečený ďáble, nikdy se
neodvažuj uškoditi.

Též nad ženami.

Bože nebes, Bože země, Bože andělův,
Bože archandělův, Bože prorokův, Bože mu-

čenníkův, Bože všech dobře žijících, Bože, jemuž všeliký jazyk se vyznává, nebeských, zemských i pekelných; tebe, Pane, vzývám, abys tyto služebnice své přivésti a chrániti ráčil k milosti křtu svého. Nuže, zlořečený, jako výše.

Zase nad mužskými.

Slyš, zlořečený satane, zapřisážen jménem věčného Boha a Spasitele Našeho, Syna Božího, se svou závistí přemožen, třesa se a úpěje odstup. Nic tobě nebuď společného se služebníky Božími, myslícími již na věci nebeské, připravenými vzdáti se tebe i světa tvého a žítí blažené nesmrtelnosti. Vzdej tedy čest přicházejícímu Duchu Svatému, jenžto s nejvyššího hradu nebes sestupuje, tvé šalby zmařiž a hrudi, pramenem Božím očištěné, to jest posvěcené, Bohu chrámem a příbytkem učiniž: by služebníci Boží, všech minulých provin zcela zbaveni, věčnému Bohu stále díky vzdávali a dobrořečili jménu jeho svatému na věky věkův. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, jenž přijde soudit živým i mrtvým a světu ohněm.

Těž nad ženami.

Bože Abrahamův, Bože Izákův, Bože Jakobův, Bože, jenž jsi pokolení Israelských napomínal a Suzannu z křivého obvinění

vysvobodil: pokorně tebe prosím, abys též vysvobodil tyto služebnice své a je přivésti ráčil k milosti křtu svého. Nuže, zlořečený jako shora.

Zase nad mužskými.

Zaklínám tě, duchu nečistý, jménem Otce i Syna i Ducha Svatého, abys vyšel a odstoupil od těchto služebníků Božích. Tent tobě poroučí, zlořečený proklatče, který nohama po moři kráčel a Petrovi tonoucímu pravici podal. Nuže, zlořečený jako shora.

Též nad ženami.

Zaklínám tě, duchu nečistý, Otcem i Synem i Duchem Svatým, abys vyšel a odstoupil od těchto služebnic Božích: tent tobě poroučí, zlořečený proklatče, který slepému od narození oči otevřel, a Lazara na čtvrtý den z hrobu vzkřísil. Nuže, zlořečený jako shora.

Následuje modlitba, kterou říká kněz.

Věčnou a nejspravedlivější dobrotu tvou vzývám, Pane svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože světla a pravdy, nad těmito služebníky a služebnicemi tvými, abys je osvítiti ráčil světlem chápání tvého. Očist a posvět je. Dej jim vědění pravé, aby hodnými se stali přistoupiti k milosti křtu tvého, drželi se pevné naděje, pravé rady, svatého učení,

aby schopni byli přijmouti milost tvou.
Skrze Pána.

POČÍNÁ SE VÝKLAD EVANGELIÍ,

JIMŽ SE OTVÍRAJÍ UŠI VYVOLENÝM.

Nejprve vyjdou ze sakristie 4 jáhni se čtyřmi Evangelii, před nimiž se nesou dva svícny s kadi-
telnicemi, a položí Evangelia na čtyři rohy oltáře.
A kněz, prve než některý z nich čte, promluví tě-
mito slovy:

Abychom vám otevřeli, synové nejmi-
lejší, Evangelia, to jest děje Boží, dlužno
vám prve vštípití řád: co Evangelium jest,
a odkud jest, a čí v něm slova jsou napsána,
a proč jsou čtyři, kteří tyto děje psali, nebo
kdo jsou ti čtyři, které prorok naznačil, jak
mu Duch Boží byl oznámil: bychom snad,
neohlásíce vám tohoto důvodu neb příčiny
řádu, tuposti v myslích vašich nezanechali,
a že přicházíte proto, aby uši se vám ote-
vřely, a ne aby smysl váš se otupoval. —
Evangelium slove vlastně Dobrá Zvěst, kte-
rouž zajisté jest zvěstování Ježíše Krista,
Pána Našeho. Evangelium pak se jmenuje
proto, že zvěstuje a ukazuje, jak ten, který
mluvíval skrze proroky, v tělo přišel, ja-
kož psáno jest: *kterýž jsem mluvil, hle, tu
jsem*. Vysvětlivše tedy krátce, co jest Evan-

gelium a kdo jsou ti čtyři, kteří prorokem prve ukázáni byli, nyní každé jejich jméno označme jednotlivými znaky. Praví totiž prorok Ezechiel: A podoba obličejů jejich, jako tvář člověka a tvář lva po pravici jeho; a tvář telete a tvář orla po levici jeho. — O těchto čtyřech tyto podoby majících není pochyby, že jsou Evangelisté. Jména pak těch, kteří psali Evangelia, jsou tato: Matouš, Marek, Lukáš, Jan.

A jáhen oznamuje řka:

Stůjte tiše, poslouchajíce pozorně. A jme se čísti: **Začátek Evangelia podle Matouše.** až: tent' vysvobodí lid svůj z hříchů jejich.

Když dočte, kněz káže těmito slovy:

Synové nejmilejší, abychom vás tedy příliš dlouho nemeškali, vyložíme vám, jaký smysl a jaký obraz každý v sobě chová, a proč Matouš jest v podobě člověka: poněvadž na začátku svém o ničem jiném nepíše, leč o narození Spasitele plným pořadem rodu vypravuje. Začíná totiž takto: **Kniha rodu Ježíše Krista, Syna Davidova, syna Abrahamova.** Vidíte, že ne neprávem přiřčena jest mu podoba člověka, poněvadž narozením člověka vypravovati začíná, aniž neprávem, jak jsme pravili, tomuto tajemství přiřčena jest podoba Matouše.

Zase jáhen oznámí jako dříve.

Stůjte tiše, poslouchajíce pozorně. A čte: Začátek Evangelia podle Marka až: Já vás křtím vodou, on však křtíti vás bude Duchem Svatým.

A kněz káže dále těmito slovy:

Evangelista Marek, mající podobu lva, začíná pouští, řka: Hlas volajícího na poušti: Připravujte cestu Páně. Nebo, poněvadž kraluje nepřemožen. S tímto lvem mnohokráte se setkáváme: aby nebylo prázdno ono slovo: Jůdo, synu můj, lvíče, ze zárodku mého jsi vzešel: ulehnuv spal jako lev, a jako lvíče, kdo ho probudí?

Zase jáhen oznámí jako dříve:

A čte: Začátek Evangelia podle Lukáše až: Aby připravil Pánu lid dokonalý.

A kněz dále těmito slovy:

Evangelista Lukáš nese podobu telete, na způsob kterého byl Spasitel náš obětován. Tento totiž, maje mluvíti Kristovo Evangelium, takto začal o Zachariáši a Alžbětě, ze kterých Jan Křtitel v nejvyšším stáří se narodil. A Lukáš proto k teleti se přirovnává, že dva rohy, dva zákony, a čtyři paznehty noh, čtyři Evangelia jako by v útlé síle se rodící, v sebe nejplněji pojal.

Zase jáhen oznámí jako dříve:

A čte: **Začátek Evangelia podle Jana až: Plného milosti a pravdy.**

Kněz znovu káže těmito slovy:

Jan má podobu orla, poněvadž do ne-smírných výšin se vznáší; praví totiž: Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha, a Bůh bylo Slovo. To bylo na počátku u Boha.

Též David praví o osobě Kristově: Bude obnoveno jako orla mládí tvé: to jest Ježíše Krista, Pána našeho, jenž vstav z mrtvých, vstoupil na nebesa. Proto již vás počavši těhotná honosí se Církev, že veškery slavné tužby k novým směřují počátkům křesťanského zákona, abyste, až přijde velebný Hod Velikonoční, koupelí křtu znovu se zrodíte, jako svatí všichni zasloužili sobě věrného daru dětství od Krista Pána našeho přijmouti, kterýž jest živ a kraluje na věky věkův.

ZAČÍNÁ SE PŘEDMLUVA K SYMBOLU.

To jest prve než řekneš Symbolum, promluvíš těmito slovy:

Nejmilejší nám, chystáte se přijmouti svátosti křtu a zroditi se v nové stvoření

Ducha Svatého; víry, která vás, budete-li jí věřiti, ospravedlní, celým srdcem se chopte a duše své pravým obcováním změníte, k Bohu, jenž jest osvěcovatelem myslí našich, přistupte; abyste přijali svátost evangelického Symbola, Pánem vnuknutého, Apoštoly sestaveného, jehož slova sice nemnohá jsou, ale tajemství veliká. Duch Svatý totiž, jenž Učitelům Církve tak diktoval, v takovém slovu a v takové stručnosti spásonosnou víru uložil: aby, co jest vám věřiti a stále na očích míti, ani smyslem vám tajno býti nemohlo, ani nepřetěžovalo paměti. A tak s napjatou myslí symbolu se učte, které vám, jak jsme přijali, odevzdáváme: ne na nějakou látku, která porušena býti může, ale na stránky srdce svého je vpište. Nuže Vyznání víry, kterou jste přijali, takto se začíná:

Po té akolyta vezme jedno z dítek mužského pohlaví a drží je na levém lokti a položí mu ruku na hlavu. A kněz se ho táže: Kterým jazykem vyznávají Pána Našeho Ježíše Krista? Odp.: Řecky. Zase kněz řekne: Zvěstuj víru jejich, jak věří. A akolyta zpívá Symbolum řecky, drže ruku na hlavě dítěte. Potom kněz:

Synové nejmilejší, slyšeli jste Symbolum řecky, poslyšte i latinsky. A řekneš: Kte-

rým jazykem vyznávají Pána Našeho Ježíše Krista? Odp.: Latinsky. Zvěstuj víru jejich, jak věří. Akolyta položí ruku na hlavu dítěte a zpívá Symbolum těmito slovy:

Věřím v jednoho Boha, Otce Všemohoucího, Stvořitele nebe i země, všeho viditelného i neviditelného. I v jediného Pána Ježíše Krista, Syna Božího jednorozeného: zrozeného z Otce přede všemi věky: světlo ze světla: Boha pravého z Boha pravého: narozeného nečiněného: téže podstaty s Otcem: skrze něhož všecko učiněno bylo: jenž pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil s nebe: a vtělil se Duchem Svatým z Marie Panny a stal se člověkem: ukřižován též za nás pod Pontským Pilátem, a trpěl a pohřben byl: a vstal z mrtvých třetího dne dle Písem; a vstoupil na nebesa, a sedí na pravici Otcově: a zase přijde v slávě soudit živým i mrtvým: jehož království nebude konce. I v Ducha Svatého, Pána a Oživovatele: vycházejícího z Otce, jemuž s Otcem i Synem zároveň se klaníme a spolu ho oslavujeme: jenž mluvil proroky. V jednu svatou, katolickou a apoštolskou Církev. Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchův. Doufám vzkříšení mrtvých a života budoucího věku. Amen.

To ukončiv, káže kněz dále těmito slovy:

Toto jest souhrn víry naší, nejmilejší, toto jsou slova symbola, ne řečí moudrosti lidské pověděná, ale opravdovým řízením Božím spořádaná, k jejichž pochopení a zachovávání nikdo není neschopen, nikdo nezpůsobilý. Zde Boha Otce a Syna jediná rovná prohlašuje se moc. Zde ukazuje se, že Jednorozený Boží z Marie Panny a z Ducha Svatého dle těla se narodil. Zde jeho ukřižování a pohřeb a třetího dne z mrtvých vstání se káže. Zde na nebe vstoupení jeho a usednutí na pravici velebnosti Otcovy se uznává: a prohlašuje se, že přijde soudit živým i mrtvým. Zde Duch Svatý v témže jako Otec a Syn božství nerozdílný se přijímá. Zde posléze povolání Církve, odpuštění hříchův a vzkříšení těl z mrtvých se učí. A tak, nejmilejší, z člověka starého v nového se přetvořte; a z tělesných duchovními, z pozemských začněte býti nebeskými: bezpečnou a vytrvalou vírou věřte vzkříšení, které se stalo na Kristu a také na nás všech bude vyplněno, a to následovati bude na celém těle, co na Hlavě předešlo. Vždyť i ta, kterou chystáte se přijmouti, svátost křtu, této naděje vyjadřuje tam způsob. Jakási totiž tam smrt

a jakési zmrtvýchvstání se slaví. Starý člověk se odkládá a nový se bere. Hříšník do vod vstupuje a ospravedlněný vychází. Ten jest odvrhován, který táhl k smrti, a ten přijímán, který přivedl zase k životu, jehož žezlem se vám uděluje, abyste syny Božími byli, ne zmítáním těla zplozenými, ale silou Ducha Svatého zrozenými. A proto tuto kratičkou plnost tak do srdce si vtiskněte, abyste po všeliký čas záštity tohoto vyznání užívali. Nezdolná zajisté jest vždy takových zbraní moc proti všem úkladům nepřítele těm, kdo chtějí v boji pro Krista dobře prospěti. Dábel, který člověka pokoušeti neustává, opevněny vás tímto symbolem vždycky nacházej, abyste přemohše protivníka, jehož se odříkáte, milost Páně neporušenu a neposkvrněnu až do konce, jeho, jak vyznáváte, ochranou, si zachovali: abyste v tom, v němž hříchů přijímáte odpuštění, slávu zmrtvýchvstání měli. Tedy, nejmilejší, zmíněné vyznání víry katolické jste právě poznali: nyní jdouce naučte se mu, neměňte ani slova. Mocné jest zajisté milosrdenství Boží, které i vás, k víře křtu spěchající, přiveď, i nám, kteří vám tajemství odevzdáváme, zároveň s vámi do království nebeských přijíti dej. Týmž Pánem

Naším Ježíšem Kristem, který živ jest a krá-
luje na věky věkův. Amen.

TÉŽ PŘEDMLUVA K MODLITBĚ PÁNĚ.

I jsou napomenuti jáhnem jako nahoře.

Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus, mezi ostatními spasitelnými příkazy, učenníkům svým, když ho prosili, jak se modliti, toho způsobu modlitby dopřál, který jste také právě při čtení plněji poznali. Poslyšte nyní, lásky vaše, jak učí své učenníky modliti se Bohu, Otci všemohoucímu. *Ty však, když se budeš modliti, vejdi do pokojíka svého a zavře dvěře, modli se Otci svému.* Pokojíkem, který uvádí, neukazuje skrytý příbytek, ale připomíná, že taje srdce našeho jemu jedinému jsou zjevny. A při zavřených dveřích Bohu klaněti se dlužno: to jest, abychom špatnému myšlení hrud' svou mystickým klíčem zavírali, a zavřevše rty, neporušenou myslí Bohu mluvili. Bůh náš zajisté víry a ne hlasu posluchačem jest. Buď uzavřena tedy klíčem víry hrud' naše proti úkladům protivníka, a jedinému Bohu budiž otevřena, jehož chrámem se poznává: aby, když přebývá v srdcích našich, byl i zastáncem v našich prosbách. Tedy Řeč

Boží a Moudrost Boží, Kristus Náš Pán, této modlitbě nás naučil, abychom tak se modlili.

Potom začneš a řekneš:

Otče náš, jenž jsi na nebesích.

Toto hlas svobody jest a plná důvěra. Tedy takovými mravy vám žítí jest, abyste i syny Božími i bratry Kristovými býti mohli. Vždyť jakou zaslepeností Boha svým Otcem nazvati se opovažuje, od jeho vůle kdo se odrozuje? Proto, vy nejmilejší, hodnými se prokazujte synovství Božího: neboť psáno jest: *kolikož jich uvěřilo v něho, dal jim moc syny Božími se státi.*

Posvěť se jméno Tvé.

To jest ne že by Bůh, jenž stále jest svatý, posvěcováním našim se posvěcoval, ale prosíme, aby jeho jméno svéceno bylo v nás, abychom, ve křtu jeho jsouce posvěcováni, v tom, čím jsme býti začali, setrvali.

Přijď království Tvé.

Bůh zajisté náš kdy nekraluje nejvíce, jehož království jest nesmrtelné? Ale když pravíme: Přijď království tvé, království naše prosíme, aby přišlo Bohem nám slíbené, Kristovou Krví a utrpením získané.

Buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi.

To jest, tím děj se vůle tvá, abychom,

co ty chceš na nebi, to my, bydlíce na zemi, bezúhonně konali.

Chléb náš vezdejší dej nám dnes.

Tu pokrm duchovní rozuměti dlužno. Chlebem naším jest totiž Kristus, jenž pravil: *Já jsem chléb živý, jenž jsem s nebe sstoupil.* *Ve zdejší* jej nazýváme, že tak nám vždy za bezúhonnost od hříchu prositi dlužno, abychom hodni byli krmí nebeských.

A odpusť nám naše dluhy, jakož i my odpouštíme našim dlužníkům.

Touto prosbou naznačuje, že jinak odpuštění hříchů dosáhnouti nemůžeme, leč odpustíme-li prve my jiným, proti nám se provinivším: jak v Evangeliu Pán praví: *Neodpustíte-li hříchů lidem, ani vám Otec váš neodpustí hříchů vašich.*

A neuvod' nás v pokušení.

To jest: nedopouštěj, abychom byli uváděni tím, jenž pokouší, původcem zvrhlosti. Neboť Písmo praví: *Bůh zajisté není pokušitelem k zlému.* Ale ďábel jest pokušitelem: na jehož přemožení Pán praví: *Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení.*

Ale zbav nás zlého.

To dí proto, že apoštol pravil: Nevíte, zač vám třeba se modliti. K jedinému Bohu

všemohoucímu tak jest se nám modliti, aby čeho křehkost lidská vyhnouti a uchrániti se nemůže, to On, jak žádáme, milostivě nám uděliti ráčil Ježíš Kristus, Pán Náš, jenž živ jest a kraluje v jednotě Ducha Svatého po všecky věky věkův.

Zase ohlašuje jáhen jako nahoře.

Stůjte v kázni a tiše, poslouchajíce pozorně. Slyšeli jste, nejmilejší, svatá tajemství Modlitby Páně: nyní jdouce, ve svých srdcích je obnovujte, abyste k vyprošení a přijetí milosrdenství Božího dokonalými v Kristu býti mohli. Mocen jest Pán Bůh náš; proto i vás, kteří k víře spěcháte, k obmytí vodou znovuzrození přiveďte, i nám, kteří jsme vám tajemství víry katolické spolu odevzdali, s vámi do království nebeských dojíti dej, kterýž živ jest a kraluje s Bohem Otcem v jednotě Ducha Svatého po všecky věky věkův.

NA BÍLOU SOBOTU.

RÁNO ODŘÍKÁVAJÍ DÍTKY SYMBOLUM.

Nejprve je katechisuješ, klada jim ruku na hlavy, těmito slovy:

Nebud' ti skryto, satane, že ti hrozí tresty, že ti hrozí muka, hrozí ti den soudu,

den pokuty, den, který přijde jako žhavá pec, ve který tobě a veškerým andělům tvým věčná nastane záhuba. Proto vzdej, zatracence, čest Bohu živému a pravému, vzdej čest Ježíši Kristu, Synu jeho, a Duchu Svatému, jehož jménem a silou přikazuji tobě, abys vyšel a odstoupil od tohoto služebníka Božího, kterého dnes Pán Bůh náš Ježíš Kristus k své svaté milosti a požehnání a daru zdroje křestního povolání ráčil, aby se stal chrámem jeho vodou znovuzrození na odpuštění všech hříchů ve jménu Pána našeho Ježíše Krista, jenž přijde soudit živým i mrtvým a světu ohněm.

Pak se mu dotkneš nozder a uší slinou a řekneš mu do ucha:

Ephetha, což jest: otevři se k vůni líbezné. Ty však, ďáble, utec; přiblížilt se soud Boží.

A po té se mu dotkneš prsou a mezi lopatkami eksorcisovaným olejem a volaje ho jménem, každému řekneš:

Odříkáš se satana?

Odp.: Odříkám.

I všech skutků jeho?

Odp.: Odříkám.

I všech lesků jeho?

Odp.: Odříkám.

A pak říkáš symbolum, klada jim ruku na hlavy.

Po té jim arcijáhen řekne: Modlete se, vyvolení: Klekněte si. Doplňte modlitbu svou zároveň a rcete: Amen. A všichni odpoví: Amen.

Znovu je arcijáhen vybidne těmito slovy:

Katechumeni odstuptež. Všichni katechumeni vyjděte.

Zase jáhen řekne:

Synové nejmilejší, vraťte se domů: a očekávejte hodiny, ve kterou milost Boží způsobí na vás křest.

JULES BARBEY D'AUREVILLY

VÁLKA TŘICETILETÁ

VÁLKA TŘICETILETÁ

OD P. CHARVÉRIATA

I

Kdyby se Historie nedotýkala Literatury, po svém způsobu, který jest ostatně grandiosní, Kritika by dnes neměla čeho říci. Nemát před sebou jedné knihy, — jediné knihy, která by si zasluhovala tohoto jména. Nastalť na chvílku jakási literární vyschlost. Tlachalové vyhledávaní soudobou literaturou se odmlčeli . . . Veřejná obraznost žije o nečistotách *Assomoiru* (*Krčmy*) a žije o nich velmi dobře. Nic podivného na tom. Vždyť to jest obraznost veřejná! Ale obraznost povýšená, která by mohla zploditi něco jiného než tyto otravy, zdá se vyčerpána a jako zničena. — A bez nějaké knihy historické, jako tato, o níž vám budu mluviti, nale-

zené znovu jako hrob nějaké veliké věci v některém osamělém a mlčenlivém koutě myšlenky... těch, kteří čtou a myslí v ústraní, bylo by lze věřiti v kořennou impotenci, jež jest koncem všeho v národech jako v lidech. Ovšem schopnosti, kterých jest potřebí, aby se psala Historie, mají život tvrdší nežli schopnosti, kterých jest potřebí, aby se tvořila Díla literární a umělecká. Historie jest posledním projevem lidské intelligence a činnosti. Ona vypravuje, místo aby tvořila. Jsou ještě historikové, když již není tvůrcův. Historie žije stále, když Literatury jsou mrtvy. Žije, byť jenom proto, aby řekla, že už jich není a jak vyhynuly . . .

II

Tahle kniha ostatně není z chvíle, kdy píšu. Žurnály, jež jsem kdysi nazval trubkami omletých frází, a jež by ani neza-vřískly, kdyby neomílaly, tyto žurnály mluvily o ní nebo o ní mlčely? . . . Tot otázka, kterou snad někdo položí. Dlužno věřiti, že o ní mlčely. Na knihu p. Charvériatovu o Třicetileté válce jest hrozno útočiti povrchním žvanilům žurnalismu. Má dva ohromné svazky v 8° o šesti stech stránkách. Žurna-

lismus, tato lehká věc, nemůže než rýpnouti do věci této tíže, které jest nesnadno pozdvihnouti. Saint-Beuve, který klidí dosud slávu největšího kritika této doby bez Kritiky, ale který bude odklizen, uvidíte, před touto dobou! měl charakteristický zvyk žurnalisty . . . jímž byl, čísti v knize předmluvu a obsah a *vsrknouti* prostředek. Cítil knihu, jako obchodník s melouny cítí svůj meloun, a mýlil se také jako obchodník s melouny. Třicetiletá válka by vyžadovala skoro třiceti let četby od některého žurnalisty, který nemá kdy než minutu a nemůže věnovati pozornosti leč navštívence a smýšlení, které si asi udrží vrch . . . At tomu jakkoliv, kniha nezpůsobila rozruchu, jakého si zasluhovala, a důvod toho bylo by snad lehkó nalézti. Tato povýšená kniha nemá ani jediného z mínění nyní populárních. Její robustní talent jest málo po chuti změkčilosti duší a duchův této doby. Není to talent koloristy, poslední láska pokolení zmateriálněvších ve své starobě a jež si přejí, by je někdo probouzel a by jim rozjařoval staré smysly kapkou barvy. Jest to duch přísný, který soudí, místo aby maloval, a který vypravuje věci jenom s tou péčí, by je vypravoval správně. Erudice —

erudice jako příval — jest základem této historie, kterou proniká a kterou nese na sobě pronikajíc jí; a schopnosti tak pevné a tak strážlivé, jak připustíte, nejsou valně na dosah leč duchům, kteří se podobají duchu autorovu a kteří jsou tak mužní jako on.

Neboť jest velmi mužný, a v této době malátností není to chvála skrovná . . . Erudice jeho knihy, čerpaná zejména z pramenův německých ani nevysílila ani nepřekroutila úsudku historikova o těchto třiceti letech německé historie, z nichž vyšel moderní svět, jak jej viděti dnes. Pod každým jiným pérem, než pod tímto pérem, které napsalo tuto *Historii války Třicetileté* — jež učinila šťastně smlouvou westfalskou přítrž válkám náboženským, jak vzkřiknou jedním hlasem všichni ti, kteří by si přáli, aby bývalo již nebylo náboženství — i bez války — a aby se bývalo vyrvalo citění nesmrtelně náboženské z posledních nitek našich srdcí; — tato Třicetiletá válka byla jistě skvostnou záminkou, by se učinila poklona, poklona nejhlubší dobám moderním a by se nám blahoprálo, s tím odporným optimismem, který jest domýšlivostí Pokroku, k tomu, čím jsme se nestoudným štěstím stali. Vyšedši z kápě Luthera, sešlapaného jejíma

nohama, válka Třicetiletá ukončila Středověk zločiny, loupežením, potoky krve a bédami, v nepoměru se vším, co se až dosud spatřilo v zločinech, v loupežení, v prolévání potokův krve a v bédách. Bylo to neporovnatelně ohyzdné . . . Ale byl to konec, bylo to osvobození od toho světa, jak jej uspořádaly katolická Církev a křesťanská Království . . . Za tuto cenu přijímá se všecko, ba oslavuje se všecko! Válka Třicetiletá, toť zhroucení, poslední soud, Josafatské údolí Středověku a vzkříšení člověka, — dušeného po staletí pod Bohem, jako pod kamenem náhrobním, a vstávajícího zase k životu z trosk Boha, které učinil, by se postavil na místo Boha! Toť posléze začatá realizace děsného snu Jeana-Paula, která se co nevidět dokončí a která se dokončovala od Třicetileté války: „Není Boha; není Krista;“ s tím však přece rozdílem, že duše snu Jean-Paulova jsou bezútěšny, — věčně bezútěšny, kdežto duše moderní jsou spokojeny, šťastny štěstím Pekla! . . .

Nuže, hle, co spatřujeme neočekávaného a nového: v této vesměrné radosti končící se společnosti jistý moderní člověk, který zůstává moderním, dovedl si udržeti chladnokrevnost a zdravý smysl! Bylo na to

opravdu třeba, by byl mužem a by měl kus ocele historikovy pod kůží.

III

On jí také měl! Pan Charvériat není, věřte tomu, katolík, jako já. Kdyby byl katolík, jeho *Historie války Třicetileté* by měla jiný přízvuk. Nevím ani, jest-li vůbec katolík . . . Ačkoliv jsem ho četl s největší pozorností, nevyslídil jsem v celé jeho knize než filosofickou víru v Boha a v nesmrtelnost duše. Ubohý nedostatečný deismus! Ale není-li p. Charvériat rozhodně a otevřeně katolík, má úctu k věcem katolickým a instinkt o jejich vznešenosti. Nemá snad, nemá nejspíše znalosti katechismu, z něhož si nyní učení tropí smích, ale historie mu dala ducha katolického, a nikdy, šlo-li o katolicismus v jeho *Historii války Třicetileté*, v níž přirozeně a nevyhnutelně drží význačné místo, nikdy se nezmylil v žádném jeho oceňování. To, čemu jiní historikové utrhají nebo čím opovrhují: Jesuité třebas, tak stkvělí věrou, srdnatostí a inteligencí politickou v této Třicetileté válce, zpovědníci císařův, tak vzácné opatrnosti a tak podivuhodných rad; hluboká zbožnost, jež byla skorem svatostí, císařův

Ferdinanda II. a Ferdinanda III., těch živoucích kariadit koruny Karla Velikého, nikoliv bez velebnosti, tolik se jim dostalo individuality císařův, — odpustiž se mi to slovo, ale rád bych byl jasný: ta *císařskost* jejich postoje a jejich působnosti ve strašlivých bouřích jejich státův a jejich doby! — všechny tyto spravedlivé rozsudky staví historika, který je vynáší, mimo úroveň s ostatními historiky, kteří ignorovali a snížili všechny tyto veliké věci. Tento neobyčejný historik, který si neřekl ani jedenkrátě katolík v celé své historii, který nemá ani etikety ani kokardy, má jakýsi instinkt, rozvinutý studiem dějin a tak jistý, že činí závěrky všude *katolicky*, poněvadž uhodil na pravdu politickou, a poněvadž pravda politická vede k Pravdě katolické, jako pa-prsek vede k ohnisku . . . Uvěří se tomu? myšlenkou, která jím neochvívá, jím, tímto „modernem“, jak se nyní říká v plné modernosti, jest svoboda svědomí, to nové dogma národův bez dogmat, ta uhrančivá hlava Medusina, pro kterou už není Persea, který by se ji odvážil utíti, a hledí na ni bez jakéhokoliv zmatku, s přejasnýma očima intelligence zároveň povýšené i praktické. Chápet na konec, jako chápeme my katolíci, ne-

zbytnost nějakého státního náboženství a uvádí důvody této nezbytnosti, jichž katolicismus, který má ještě jiné, nenazýval by *jedinými*, ale jež přijímá. Jakkoliv jest držán v mezích, — neboť jest držán v mezích pod tímto pérem dobrovolně zkázněným, — tento způsob nazírání dává knize p. Charvériata jakousi autoritu, nezávislou na katolicismu, a tím větší, čím jest na něm nezávislejší. A právě takto v této knize nejvyšší a nejnezištnější *nestrannost* na konec vede k tomu, že ti, kteří neznají vášně po pravdě, nazývají ji *stranictvím* a že má tytéž účinky jako ono.

Nic, zajisté! při předsudcích a vášních nynější doby neužitečnějšího; ale nic krásnějšího nežli vše toto, vyjádřeno bez mrzoutství i bez deklamace, — bez deklamace jakéhokoliv druhu, — pověděno naopak s nejpokojnější a nejmocnější prostotou. P. Charvériat má ducha příliš zdravého a příliš historického, by byl někdy deklamátorem. Nechává deklamaci spisovatelům stranickým, kteří *Historii pamfletisují*. Nechává ji filosofům a básníkům, kteří do ní někdy vtrhnou. Básníkům jako třeba Schiller, jehož jméno sem přichází, přivedeno tímž subjektem; neboť dlouho před p. Charvériatem

těž Schiller napsal proslulou knihu, která se nazývá: *Historie války Třicetileté*.

IV

Kdyby tu byla jenom kniha, Kritika by o ní nemluvila. Ale jest tu jméno Schillerovo. Jeho kniha, jakkoliv jest chatrná jádrem i formou, jest pod ochranou jakéhosi genia, kterého nikterak neměl, a proslulosti, které má příliš, a to jí ještě chrání. Lesklá mydlina vzdouvaná vřetenem paní de Staël, která ve Francii nafukovala tuto slávu, mydlina ta se nevypařila. Nepraskla . . . Schiller, ten liberální Schiller, jenž se z protestanta stal atheistou, — poslední to *protest* protestantismu, — pod despotickým vlivem svého přítele Goetha; Schiller, jenž napsal náboženskou historii Třicetileté války, která není než to, ale která jest na prvním místě náboženskou historií, a jenž napsal tímž pérem Goethovi: „Máte pravdu, krásná a zdravá příroda nepotřebuje ani *morálky* ani *přirozeného práva* ani *politické metafysiky*, a býval byste mohl připojiti, že se nepotřebuje opírat ani o *Božství* ani o *Nesmrtelnost duše* . . .“; Schiller chtěl zpracovati látku Třicetileté války, ale tento třaslavý a cho-

robný Schiller, tento souchotinář duchem jako prsy, neměl té statnosti, aby zpracoval tuto strašnou látku a aby ovládl tento Chaos různých prvkův.

Pod jeho slabou rukou tento Chaos není než mazaninou. Jeho *historie* jest jenom zrychlované, zkrácené, až k nesouvislosti rozběhlé vypravování, v němž deklamace, o které jsem mluvil výše, tu a tam zbubřuje plochost. Poněvadž dlužno dbáti této Schillerovy slávy tím, že dokážeme, co pravíme proti ní, čtěte tu směšnou a *tykající* prosopopeu à la Rousseau, kterou ejakuluje na ráz z hloubi své historie při Janu Bedřichu hesen-kasselském.¹ To vám klassifikuje muže a zařazuje vám ho mezi nejhorší hlupáky, — jimiž jsou hlupáci nadšeni . . . Schiller, který by býval nikdy nepomyslíl nahnouti se nad tuto hroznou propast Třicetileté války, kdyby tam byl neměl hledati drammat, nebyl v této historii, důstojné přece Shakespeara, dramatickým *ani jednou*. Záračné bytosti, kentaurové lupičův a velikých mužův, kteří pádí, jako ta Vidění z Apokalypsy, v této historii bleskův a hromův,

¹ Viz *Třicetiletá válka* od Schillera, str. 104 a násl. Překlad pí. de Carlowitz. Vyd. Charpentier.

ani jedenkrát nezježili hrůzou nebo vznešenem vlasův na holohlavém duchu svého ubohého rozjímatele. Schiller vypravuje Gustava Adolfa, jako ten Voltairův pramének čisté vody vypravuje Karla XII. A přece tento pramének čisté vody nikdy nevřel, ale pod vlivem toho strašného Karla XII. někdy se tetelil zimou; ale Schiller nikoliv! Věc ohromující pro ty, kdo ho obdivují, Schiller historik přestává ihned býti básníkem! ale není proto více historikem. Z básníka nezbyvá mu nic. Nežádalo se na něm myšlenky, ale obraznost mohl přece míti. Vědělo se dobře, že nikdy nebude míti síly, a on už nemá ani sensibility. Markýz de Pósa dopósoval. Pan Charvériat také není malíř, jak by bylo třeba na tuto Třicetiletou válku, jež by si vymáhala největších, nejprudších, nejintenzivnějších malířův, — malířův na roveň s modely, jež mají před sebou, — ale on pozorováním vniká lépe než Schiller do srdce věcí. On dává dramatický detail, nedává-li ze své látky vytrysknouti všemu lesku, jaký by z ní byl mohl vyvoditi, a třebaš jeho schopnost malířská jest neskonale pod jeho erudicí a jeho úsudkem, on hloubá tam, kde Schiller mizí. Ostatně on si ho asi nehrubě

váží . . . neboť mezi všemi historiky, jež cituje v úvodu a v poznámkách ke své historii, pohrdl napsati jeho jméno.

V

Proč? . . . Nikterak se nemá báti, srovnává-li ho někdo s ním; ale kdož si na to vzpomene vyjma mne? . . . *Historie Třicetileté války* od p. Charvériata, oživena tím silným rozumem, který vidí ve faktech to, co obsahují, připojuje k tomuto daru štěstěny jinou přednost, které Schiller také nemá. Přidružilť p. Charvériat k pevnosti díla rozpjatí. Nebylo třeba méně než rámce, který narýsoval a který jasně rozdělil v periody: Periodu falckou, Periodu dánskou, Periodu švédskou, Periodu francouzskou, této tak plné historii, v níž lidé a věci ženou se přes sebe, dorážejí na sebe jako zápasníci, a bychom se vypletli z této neslýchané pletenice, vlastní Německu a jeho Třicetileté válce. Skýtát opravdu Německo, i v této době i ve všech dobách, divadlo anarchie, která by snad přesvědčila myslitele, že od celé věčnosti bylo založeno pro ni. Toť mnohonásobnost ve všem, — ať si jest ostatně feudální nebo demokratické, — vzpírající

se té jednotě, která jest vždycky tím silnější, čím se více soustřeďuje, a která dle pravdy jest sociálním řádem a jedinou mocí! . . . Rozdělení královstev a provincií, rozdělení kurfiřství, rozdělení institucí, rozdělení náboženství a obyčejův, rozdělení v samé moci císařské, Německo, tato šachovnice státův, jež se uchvacují stát státu, Německo rozžrané náboženskou svobodou, nejdříve husitskou, potom lutheránskou, potom kalvinskou, anabaptistickou, českobratrskou, zwingliánskou, sociniánskou — kdož pak zná jména všech těch bludařstev? — jest zbrojí, spadlou se své stěny, kterou sbírají všechny ruce, i cizincův. Politicky žilo povždy životem Říše ze státův a v bouřích svých sněmův nezřízeně anarchisticky. Jeho síla, ve vzácných dnech, kdy se mu jí dostalo, nebyla z něho . . . Byla z těch cizích rukou, jež se rozhodly omeziti a znova semknouti tu zbroj, spraviti si nějaký toulec na tyto rozptýlené šípy. Byla z Bedřicha II., z císaře Napoleona a z tohoto Viléma, jehož slávou bude sjednocovati je až k příštím revolucím, — neboť Revoluce jest nyní nalíčena všude. „Ropuchy“¹ spiklencův vy-

¹ Franc. *crapauds* zn. ropuchy, ale též podstavky ke hmoždířům.

lézají jako ropuchy z pod svých kamenův, by vrhaly na krále své ocelové nebo olověné sliny. Když některý genius, který nebyl jeho, vyhnal v Německu anarchii z oblasti politické, vystoupila poněkud výše nebo sestoupila poněkud níže; ale zůstala v něm. Ech, jest to věru země Volné Myšlenky! Jsouc pantheistou s útroby otevřenými a zpustošenými, v nichž systémy vrážejí do sebe, požírají se, zabírají místo druhých; jsouc pantheistou, který tone ve svém pantheismu, který ztrácí svoje intelektuální vnitřnosti, jako Arius ztratil svoje vnitřnosti tělesné, nečisté to a božské ztrestání jeho potupného bludařství, Německo, přetvořené, jak se zdá, jest vezdy přichystáno k anarchistickému čtvrcení. Jest přichystáno každou chvíli obnoviti pod jinými jmény, jinými záminkami a jinými lidmi — méně strašnými, bere-li se jejich nynější míra, — svou Třicetiletou válku.

Byli by to Pygmeovci po Gigantech. Ale jest povahou Zla, že může vyjít z malého jako z velikého! Jest povahou Zla, že může býti nesmírné, když ti, kteří je působí, jsou pranepatrní! Hmyz sežere tak dobře jako lvové. Co charakterisuje Třicetiletou válku minulosti a co zvláště by ji odlišovalo od

nějaké Třicetileté války v této hodině, tot gigantická původnost mužův, kteří ji vedli a kteří jí byli hlavami. Ani Schiller ani p. Charvériat neposkytli ve svých historiích dostatečného pojmu o těchto klatě úžasných mužích: o Mansfeldovi, Halberstaedtovi, Valdštejnovi; o všech těchto kondottierech, žroutech národův a žroutech zlata, kteří jen od toho, že byli v Německu, v zemi osudně určené všem anarchiím, nechtěli již závisetileč na sobě, a jejichž sama vojska, hotovake vzbouření, neposlouchala po všechny dny. Spatřilo se mnoho kondottierův v Evropě za Středověku a na jeho sklonku. Kondottierismus byl tehdy systémem vojenství. Ale marně byste hledali kondottierův jako kondottieři z války Třicetileté! Nadarmo byste hledali něčeho, co by se podobalo tomu obludnému Valdštejnovi, tomu kupci lidí ještě více než generálu, tomu bílému negrierovi, který kupoval vojáky a který je prodával a který je rozpouštěl, kdy se mu zlíbilo; svinujícím svoji armádu jako nějaký stan a odnášejícím ji ssebou; tvrdému jako zlato, jež nabíral plným hrstma a jímž drtil svoje důstojníky, aniž byl štědrý. Tomuto Kroisovi války, který nebyl králem, mocnějším a bohatším než Cí-

sař, jemuž sloužil, okázalejšímu než Císař, nevrlemu k Císaři, vzbouřenému proti Císaři a hodlajícímu se snad učiniti Císařem, když v tom byl zabit. Ze všech pochybených podobizen Schillerových i p. Charvériatových jest tato nejpochybenější. Ani ten ani onen nenalezli základního rysu této fysionomie, vnitřní osobnosti tohoto kolosálního Satrapy, který bohatstvím, přepychem, mlčením, hloubkou, neproniknutelností, nepřístupným vzezřením, nepohnutností v jednání, fatalistní pověřčivostí připomínal černou a násilnou Asii. Věřit opravdu jako nějaký Asiat v „*bylo to psáno*“; ale v „*bylo to psáno*“ naznačené hvězdami. Měl svého astrologa, jako Kateřina Medicejská. Postava vysoká a hubená, obličej barvy žluté jako kožešina jistých lítých šelem, vlasy ryšavé, přistřižené po puritánsku, oči malé, ale ostré, jež vám vrtaly srdce, hledíce na vás. Temnostný, velitelský, stručný v rozkazech, nesmál se nikdy. Jeho vojáci mysli o něm, majíce patrně pravdu, že jest ve spojení s Mocemi Pekelnými. Maje proti sobě knížata i lid, — všude hrom nejbouřlivější impopularity, — rozhodl se osamotniti se v moci, kterou by si sám zbudoval, jako v nějaké tvrzi; ale tvrz se sří-

tila jednoho dne na jeho osamocenost. Byltě zavražděn svými válečnými druhy, ubit s očima na hvězdy, které ještě bral na radu. Ba ani se nebránil. Uviděl snad právě svou hvězdu, jak padá s jeho horizontu? Otevřel náručí zcela dokořán ráně, která ho zabila, a svému pánu, Osudu... Ostatní kondottieři války Třicetileté mají všichni nějaký kus lidskosti nebo křesťanství, který se vláčí uprostřed ďábelství jejich vášní a jejich mravův; v tomto zůstalo něco šlechtice; v onom zase něco biskupa nebo kněze, cáry posvátné a pokálené! Ale Valdštejn nemá nic lidského ani křesťanského, ba ani pohanského. Toť duše z bronzu, — kdyby bylo možno, aby duše byla z bronzu, — temná sfings, propast tajemné ctižádosti a němé pýchy, která si jak se patří uchovala tajemství démona. Záhadný až do chvíle, kdy ho zradili, záhadný po své smrti, jako za svého života!

Historie neví si s Valdštejnem rady. Vy-
záblý Schiller v přítomnosti tohoto zjevu, pro
něho nepochopitelného, hází naň šmahem
genia, jako by se ho chtěl zbýti. Zajisté, Vald-
štejn měl genia! ba rozeznávám na něm tři
genie. Mělt genia vojenského, — nižšího,
pravda, než genius Gustava Adolfa a Til-
lyho, s nimiž často bojoval s houževnatým

a studeným vztekem své nemilosrdné duše. Měl skrytého genia diplomatického, jehož pokrytectví kynicky vyzrazoval: „Říci nějakou věc a učiniti z ní jinou“, říkal. To bylo jeho evangelium. A vysoko nad tyto dva první měl genia třetího, který byl pánem tehdejší doby, genia v organisaci armád, neznámého v takových rozměrech u žádného kondottiera na světě, co jich jen bylo, kteří vedle Valdštejna nebyli více než obyčejnými verbujícími šikovateli a slibovači drancování. Ach tohoto genia měl ve stupni magickém! Magik, jehož kouzelná hůlka byla zlatá, namáčená v krvi! Schiller, který vypravoval s novinářskou podrobností o životě a smrti Valdštejnově, místo aby pronikl logogrif této neuvěřitelné mocnosti, spatřil on tyto tři genie, propletené čtvrtým, — geniem vůle, — by ukul nezlomný kov z tohoto krouceného meče? Schiller cenil nad Valdštejna Gustava Adolfa, mnohem méně pro jeho oslňující heroismus a jeho umění okřídlovati svoje armády, by je rychleji vrhal ve vítězství, než proto, že „nenáviděl více než Turka papežské modlářství“, a že pro Schillera nenávisť k Papeži jest větší zásluhou nežli zásluha slávy! Jsa duchsnadno šálený, Schiller sedl na vějíčku tomu pro-

testantskému apoštolátu Gustava Adolfa, toho stkvělého rytíře Německa, jemuž více bylo potřebí panství, měst a pobřeží pro sebe, než pro ně náboženských svobod! Pan Charvériat se svou pronikavostí, zostřenou studiem historie, nedal se tím mýliti jako Schiller, píšet: „Posléze snad věřil v to, co říkal, když si říkal přímý vyslanec od Boha za protestantskou svobodu“. Ale tohle jest jistě jenom podezření. Tehdy by byl býval jenom puritánským tartuffem, zdokonalujícím se v blouznílka jako Cromwell, ale s půvaby řeči, jichž Cromwell neměl. Pan Charvériat uviděl *neřest* Gustava Adolfa skrze jeho kouzlo hrdiny, jako uviděl *ctnost* Tillyho skrze tvrdost kyrysu tohoto bizarního vojína-mnicha, jehož pytlovina bývala ze zeleného aksamitu, s rozparkovými rukávci po starodávnu, a kapucí dlouhé rudé péro, barvy krve, jež se zakřivovalo na jeho generálském klobouku a spadalo mu na plece. Pro p. Charvériata Tilly jest ze všech mužův války Třicetileté snad jediný ryzí, jediný nezištný, muž nejzbožnější a největší; vítěz vždycky, který neměl než jednu porážku, krásnou a upíranou jako nějaké vítězství! Schiller, který nepočítal jeho bitev, perversně na něho zapomněl, když mluvil

o bitvě na Bílé Hoře, kdež velel jako hlavní vůdce, a vše to nejspíše proto, že Tilly byl katolík a že býval den co den na dvou Mších!

VI

Takto tedy, jak vidíte v úhrnku z tohoto velmi zběžného přehledu, nová *Historie Třicetileté války* má vlastnosti velmi povýšené nad první. Nedbejme léčky této proslulosti! Uvažujme toliko nuzné a falešné dílo vedle díla vážného a svědomitého, ať jsou jakákoliv jména těch, kteří se pod ně podepsali. Privil jsem, co byl p. Charvériat. Privil jsem, čeho nemá a co má, pověděl jsem jeho nedostatky a bohatství. Neukázal-li ve své historii všech vlastností, jakých třeba na nepopěrného velikého historika, dokázal, že měl vlastnosti nejpodstatnější a nejmužnější. Látka, jež objímá časovou rozlohu od válečných tažení Tillyho k válečným tažením Condého a Turena a od staré španělské politiky Karla Pátého a Filipa II. k politikám Richelieua a Mazarina, jest tolik srázná hloubkou jako nesmírná rozpjetím, a pan Charvériat pro mne byl vždycky na úrovni se svou látkou. Nebyl-li *nad* ní, nebyl nikdy *pod* ní... Toť dosti pro čest jeho ducha!

Více, totiž ovládnouti svou látku, býti výše než ona, rozsáhlejší než ona, bylo by více než dílem talentu, bylo by dílem genia, — genia, jehož dávají Schillerovi, který nemá ani talentu: Kniha p. Charvériatova prokazuje nám tu službu, že nás má, bychom si znova přečetli knihu Schillerovu. Není to *Třicetiletá válka* Schillerova, konfiskující obecnou pozornost, jež zabrání čísti *Třicetiletou válku* od p. Charvériata. A možná, že *Třicetiletá válka* páně Charvériatova vypudí z mysli historii Schillerovu.

Pohřbí-li ji, budu zbožňovati hrobníka.

JULES BARBEY D'AUREVILLY.

Přeložil OTTO ALBERT TICHÝ.

Z BÁSNÍ PAVLA VERLAINA

SVĚTICE VE SVÉ AUREOLE

Světice ve své aureole
a Hradní Panna ve své věži,
všechn pŕvab a všechna láska,
co jen slovo lidské obsáhne.

Tón zlatý, jež zanáší v sluch
roh z dálav lesů,
snoubící se s něžnou hrdostí
ušlechtilých Paní z dřívějška!

K tomu zvláštní kouzlo
svěžího vítězného úsměvu,
jež pučí v labutí nevinnosti
a v zardíváních ženy-dítka;

Pohledy perleťové, bílé a růžové,
sladký patricijský soulad.
Vidím, slyším všechny tyto věci
ve jméně Karolinský.

PÍSEŇ PODZIMNÍ

Dlouhé vzlyky
houslí
 podzimu
zraňují srdce mé
monotonní.
 unylostí

Všecek se duše
a bled, když
 zvoní hodiny,
vzpomínám si
na dny starodávné
a pláču ;

A odcházím
do větru zlého,
 jenž mne žene
sem a tam,
na způsob
 mrtvého listu.

STATNÝ RYTÍŘ MASKOVANÝ

Statný rytíř maskovaný, zvaný Neštěstí, cválající mlčky,
probodl moje staré srdce svým kopím.

Krev mého starého srdce růměnným proudem
vytryskla,
potom se vypařila z květin na slunci.

Stín zhasl mé oči, z úst unikl mi výkřik,
a moje srdce staré zmírá v plachém tetelení.

A tu rytíř Neštěstí se přiblížil,
stoupl nohou na zemi a svou rukou se mne
dotkl.

Svůj prst v rukavičce ze železa skuteč vpustil do
rány mé
a při tom dovolával se svého práva tvrdým
hlasem.

A hle, kterak při ledovém dotyku železného prstu
srdce se mi znovuzrodilo v srdce nové, čisté
a hrdé.

A hle, kterak teď, horoucí božskou neviností
zcela srdce mladé a dobré tluče v mé hrudi.

Nuže, zůstal jsem třesoucí, opojen, nevěřící
poněkud,
jako člověk, jenž vidí Boží vidění.

Avšak dobrý rytíř ten, vystoupiv na své zvíře,
vzdaluje se, mi hlavou pokývnul.

A vzkřikl na mne (hlas *dosud* slyším ten):
„Alespoň opatrnost! Neboť to jednou pro vždy
dobré jest.“

TRUDIL JSEM SE JAKO SISYF

Trudil jsem se jako Sisyf
a jako Herkul pracoval jsem
proti tělu, jež se zpěčuje.

Zápasil jsem, rozdával jsem
rány, jimiž bych hory poroztínal,
a jako Achil oháněl jsem se mečem.

Divoký příteli, jenž mne provázíš,
ty to víš, zda-liž jsme s pohanskou rekovností
nevykonali svá válečná tažení.

A tak ničeho jsme nezanedbali
v této válce vysilující!
Ano, dobře jsme pracovali!

A přece vše nadarmo: lačný ten obr
mému úsilí se všech stran
protivil se a svými léčkami mne obklopoval.

A vždy nějaký bídný zbabělec,
skrytý v mých radních sborech, jež obstupuje,
vydal klíče města.

Nechť mi štěstí přálo nebo nepřálo,
vždycky jistá částka mého srdce
otvírala své dveře Gorgoně.

Vždycky nepřítel svůdně přemlouvavý
uměl obetkati osidlem
i vítězství, i čest!

Byl jsem poražený, ježž obléhají,
hotov prodati svou velmi drahou krev,
když paní bělostná v oděvu sněžném,
všecka krásná, s čelem pokorným a hrdým,
snesla se na oblaku
a jediným znamením zahnala Tělesnost.

V neviděné dosud bouři
vzteku a křiků nelidských
a rozdírajíc svá nahá ňadra,

Obluda nastoupila své cesty
lesy, plnými hanebného mlkovaní,
a paní, sepjavši ruce, pravila:

— Můj ubožáku bojující, jenž marně
prohlubuješ toto dilemma,
nechť si již odpočinou zbraně po vítězstvích
nešťastných.

„Přichází ti pomoc božská,
jíž jsem jistou poselkyní
k tvé spáse, možné posléze!“

— „Ó moje Paní, jejíž drahý hlas
posiluje a povzbuzuje raněného, jenž dychtí,
by viděl konec kruté této válce,

„Ty, jež hovoříš hlasem tak sladkým,
zvěstujíc mi dobré věci,
moje Paní, kdo jsi?“

— „Narodila jsem se přede všemi příčinami
a uvidím konec všech
účinků, růží i hvězd.

„Zároveň dobrá jsouc, nad vámi,
muži slabí a ubohé ženy,
pláču a nalézám vás šílenými!

„Pláču nad vašimi truchlými dušemi,
láskou prahnu po nich, strachuji se
o ně a bojím se jich mrzkých tužeb!

„Ó v tom nespočívá štěstí.
Bděte, řekl tak Kdosi, jehož miluju,
bděte, bojte se Svůdce,

„Bděte, bojte se Soudu posledního!
Kdo že jsem? jsi se tázal.
Moje jméno k pokloně má i anděly,

„Jsem srdcem ctnosti,
jsem duší moudrosti,
mé jméno pálí zatvrzelé peklo,

„Jsem sladkost, jež napomíná a od zlého od-
miluju všechny a nikoho neobviňuju, [vrací,
jméno, moje jmenuje se příslibení,

„Jsem jediná vhodným hostem,
mluvím ke Králi pravým jazykem,
za růžového rána i za hnědého večera,

„Jsem MODLITBA, a moje záruka?
toť hřích tvůj na divém do dálky útěku;
moje podmínka: „Ty, buď moudrý.“

— „Ano, moje Paní, a ty buď svědkyní!“

MOUDROSTI LUDVÍKA RACINA

Moudrosti Ludvíka Racina, tobě závidím!
Ó nenásledovati úkolů Rollinových,
nebýti zrozen ve velkém tom věku na jeho sklonu,
když slunce zapadajíc, tak krásné, zlatilo život.

Když Maintenon vrhala na Francii uchvácenou
libý stín a pokoj svých lněných čepců,
a královská chránila vdovy i sirotka,
když studium modlitbou bylo vystřídáváno.

Když básník a doktor prostě, dobrácky
přijímali s vroucností noviců,
pokorní přísluhovali při Mši a zpívali k boho-
službám,

A když jaro přišlo, s rozkošnou starostlivostí
ubírali se do Auteuilů trhat šeříky a růže
chválíce Boha, jako Garo, za všechny ty věci!

NIKOLIV, BYLO GALLIKÁNSKÉ...

Nikoliv. Bylo gallikánské to století a jansenistické!
To k Středověku nesmírnému a lahodnému
ať moje srdce pluje na lodích plachetních,
daleko od našich dní ducha tělesného a těla
smutného.

Králi, politiku, mnichu, řemeslníče, chemiku,
staviteli, vojíne, lékaři, advokáte,
jaká doba! Ano, vypluj, srdce moje ztroskotané
pro všechnu onu sílu vroucí, křepkou, umě-
leckou!

A tam ať mám účast — jakoukoliv, u králů
nebo jinde, na tom nezáleží, na něčem živoucím,
a ať jsem světec, se skutky dobrými, s myšle-
ním přímým,

Se vznešenou theologií a pevnou morálkou,
veden jediným bláznovstvím Kříže
na tvých křídlech kamenných, ó šílená Kathedráló!

NEHCI JIŽ MILOVATI NEŽ MÁTEŘ SVOU MARIÍ

Nechci již milovati než máteř svou Marii.
Všechny lásky ostatní jsou z přikázání.
Nezbytné arcíť, a proto matka má, ta jediná
je srdcím, jež k ní planou, umí vžehnouti.

Pro Ni dlužno bych miloval své nepřátele,
a oběť tu skrze Ni jsem přinesl,
i sladkost srdce, i v službě horlivost,
jak jsem ji prosil, tak mi dovolila.

A poněvadž sláb jsem byl a tuze ještě zlý,
s rukama schlíplýma a se zrakem, jež oslnily
sklopila oči mé a sepjala mi ruce, [cesty,
a slovům mne vyučila, jimiž se klaníme.

Skrze Ni chtěl jsem z těchto trýzní,
pro Ni zavřel jsem srdce své do pěti Ran,
a veškerým tímto dobrým usilováním po křížích
a smycích,
když jsem ji vzýval, opásala moje bedra.

Nechci již mysliti než na svou máteř Marii,
Stolici moudrosti a zřídlo odpuštění,

i Matku Francie, od níž očekáváme
nezviklatelně zvelebení vlasti.

Maria Neposkvrněná, esenciální láska,
logika víry sílcí a pevné,
jaké že dobro konám, když tebe miluju,
když tebe miluju ryzí láskou tebe jedinou,
o Bráno nebeská?

MOŘE JEST KRÁSNĚJŠÍ

Moře jest krásnější
než katedrály,
živitelka věrná,
kolébačka chropotů,
moře, které se modlí
k Panně Marii!

Má všechny dary
strašné a libé.
Slyším jeho odpuštění,
burácti jeho hněvy.
V nesmírnosti
není nic svéhlavého.

Ó! tak trpělivé,
i když zlé!
Vánek přátelský navštěvuje
vlny a nám zpívá:
„Vy bez naděje,
umříte bez utrpení!“

A pak pod nebesy,
která se tam smějí jasněji,
má vzezření modré,
růžové, šedé a zelené...
Krásnější než vše,
lepší než my!

TOŤ SLAVNOST OBILÍ

Toť slavnost obilí, toť slavnost chleba
v milých místech z dřívějška, znovu viděných
po těchto věcech!

Každý šum, příroda i člověk, v lázni
světla tak bílého, že stíny jsou růžové.

Zlato slámy sřicuje se na svištivý let kos,
jichž lesk se ponoří, a hned zas zazáří, a světlo
zrcadlí.

Stráň po celé délce pokryta pracemi,
mění tvář co chvíle, veselou i přísnou.

Každý těžce oddychuje, každý jest jen úsilí a
pohyb
pod sluncem, pokojným tvůrcem zralých žní,
jež pracuje ještě nepohnutě
nalévajíc a cukříc tam dole kyselé hrozny.

Pracuj, staré slunce, pro chléb a víno,
živ člověka mlékem země, a dávej mu

ctnou skleničku, v níž směje se
krapet božského zapomenutí.
Žencové, sběrači hroznů tam dole, jest dobrá
vaše hodina!

Neboť na květu chlebů a na květu vin,
plodech síly lidské na všech místech rozšířených,
Bůh sklízí a hrozny sbírá, a k svým účelům obrací,
v Tělo a Krev pro kalich a hostii!

Přeložil JOSEF FLORIAN.

PŘEDMLUVA K NOVÉMU VYDÁNÍ „ZOUFALCE“

Jsem autorem ZOUFALCE, toť nesporno, ale jenom ZOUFALCE, a bude tomu tak vždycky, i kdybych snad napsal sto jiných knih. Toto jest mezi věcmi, kterých žádný člověk nemá moci změnit. Bylo toho třeba, aby moje pověst pamfletáře byla na vždycky nevykořenitelná. Byť bych napsal i NÁSLEDOVÁNÍ JEŽÍŠE KRISTA nebo SUMMU svatého Tomáše, byl bych pořád pamfletářem ZOUFALCE.

Přece však to bude jakási důležitá kniha! Jistě aspoň dokázala, že marnivost několika tělískových literátův jest zranitelná, i po jejich smrti — neboť jsem je pohřbil skoro všechny v dvaceti pěti letech — aby ani tak staré rány nebyly ještě zaceleny! Nebudou zaceleny bez pochyby nikdy, poněvadž tato marnivost jim jest neosobní. Zároveň co

jsem fackoval pádnou rukou loutky jako Paul Bourget, Catulle Mendès, Alphonse Daudet, Maupassant a tucet jiných ještě, po jichž ubohých jménech není již ani stopy v žádné paměti, nalezlo se, že aniž jsem tomu chtěl, aniž jsem toho věděl, moje poličky padaly na množství.

Toto jediné faktum by, myslím, stačilo na důkaz, že ZOUFALEC není příležitostný nebo časový pamflet, nýbrž opravdu sociální sarita. Osobnosti zmíněné nahoře, ať jsem je udal jakkoliv, nejsou tam jmenovány. Jsou ostatně tolik závisly na cizí milosti a pomíjející, že na nepatrnou vzdálenost i jejich jména, tištěna drobnou versálkou, nebudou asi nic více než těmi hromadnými etiketami, vymyšlenými od romanopiscův nebo karikaturistův na vymezení druhův neb odrud...

Když jsem psal ZOUFALCE, už tomu přes čtvrt století, měl jsem úmysl zachytiti v trvalém podobenství hanebnost, tehdy úžasnou a nyní předstiženou, literární republiky. Nově příchozímu, ačkoliv pozdě příchozímu, do tohoto divného světa individua ta byla mi z valné části neznáma. Huysmans, o kterém jsem myslel, že jest mým přítelem, a kterého jsem pilně připravoval na bakalářství katolicismu, uvolil se dokumentovati mne a učinil

to s velikou horlivostí. Měl si, později jsem se toho dověděl, odemstítí urážky, a poněvadž sám nebyl válečník, moje naivní neohroženost se mu ukázala dobrou, by z ní těžil. Prokázal mi několik službiček peněžních, měl jsem na očích obvazek ze stosoových mincí, a pln žádosti učiniti křesťana z tohoto dobrodince, přísuzoval jsem mu vznešenou nezištnost. Nikdy žádnému mrzáku nebylo tak dobře slouženo.

Moje kniha vyšla, Huysmans mne zapřel, pravě si, že jest cizí mým vztekům, přestal mne znáti, a skoro ihned se stal jedním z „Posledních Sloupův Církve“.

Sobec obyčejný snad by se byl spokojil několika obětmi po své zálibě a byl by mi řekl: „Dobře, dobře. Čtyři nebo pět hlav dostačí pro váš pranýř soudobé bezectnosti. Mějte se na pozoru, byste se neučinil nemožným, útoče hned svou první knihou na všechny rozdavatele proslulosti“. Huysmans učinil zrovna naopak, chápe předobře, že jsem jedním z těch druhův, jež dlužno zardousiti, když se stanou neužitečnými nebo kompromitujícími.

Byl takto prvním organisátorem toho spiknutí mlčení, jímž jsem trpěl přes dvacet let a jež zaplatila životem dvě dětátka, umřevší

z mé bídy. Nevím, co asi učinil Bůh s tímto nešťastníkem, kterého jsem dal jeho Církvi a kterého tolik katolíkův obdivovalo, mne nechtějící znáti nebo mne zatracující, jeho považující za vzácného nováčka. Ale vím dobře, že krátce před jeho smrtí, jež byla krutá, marně jsem čekal až do poslední hodiny, doufaje stále, že pošle ke mně někoho, a nevěře, že by bylo možno, aby chtěl umřítí bez mého odpuštění...

Zůstal jsem tedy právě na tom místě, kde mne opustil tento obílený hrob, stav se černým obyvatelem mohyly, u níž nikdo nepláče; to znamená, že jsem pořád autorem ZOUFALCE, jen a jen této knihy. Přes dvacet jiných knih, z nichž některé povýšené, bylo marně uveřejněno od tohoto počátku, ba i tahle, nejsouc již k nalezení, byla by zahynula bez tohoto nového vydání, kterého jsem přestal doufati.

Co na tom, konec koncův, když hloupý život tohoto světa jest ode dneška bez chuti, a když se pokojně připravujeme, jak budeme státi před Bohem?

Historie ZOUFALCE by nezajímala nikoho. Byl vytištěn r. 1886 jistým člunařem, který se stal vydavatelem plachetním; den před rozprodáváním tento vydavatel, jehož

několik literárních uličníkův ohrožovalo klacky nebo alespoň policejním soudem přestupkovým, náhle ztvarohovatěl a hodil knihu do braku, i bylo mi hledati jiného přenosného řemene. Smilování Boží dalo mi potkati jistého přeubohého muže, pokorného obchodníka s potištěnými papíry již již v úpadku, který doufal, že se mu vrátí štěstí, bude-li mne uveřejňovati.

Strhla se tedy, za černé zimy začínajícího roku 87tého jakási chmurná bitva, jakési Jílové sazby a korektur v omladnicové smolárně jistého hladového tiskaře, do níž jenom zřídka ukáplo peněz. Kolikráte mi bylo hnáti muratovskými útoky na jistého epileptického vřeštícího typografa, který nepřipouštěl, bych opovrhoval vrstevníky. Vzpomínám si na jeden den, kdy přečítaje lepkavé, s velikou námahou dobyté kartáčové otisky a umíraje doslova hladem, slyšel jsem patriarchu tohoto doupěte, jak se veselí hned vedle mne, požíraje se svou rodinou čtvrt osla, z níž jsem se neodvažoval žádati svého dílu.

Moje kniha posléze vyšla, pramálo nádherna a o tři měsíce zpožděna. Zvědavost se byla obrátila na jiné věci. Můj ubohý prodáváč papírův nemohl uniknouti zkáze a umřel za deset let v bídě. Vyskytlo se, pravda, ně-

kolik zchytralých kronik, vypočtených, by mi škodily v přítomnosti i v budoucnosti, aniž se mi za to dostalo nějaké rozhlášenosti.

Barbey d'Aurevilly, kterého už dlouho jsem miloval a který miloval mne po svém způsobu, býval by mohl promluvití prospěšně. Nechtěl tak učiniti, a to mi bylo překvapením nejpodivnějším, nejhořčejším. V předvečer urazil několik kilometrův ve své světnici, mluvě mi o mé knize, kterou právě uchvácen přečetl a kterou prohlašoval veledílem. Nazítří se vítr obrátil, jedna nebo několik dam mu řeklo, že tato kniha jest podevšecko. Dlužno, abyste byli znali d'Aurevillyho, byste věděli, jak neuvěřitelně vrtkav byl tento spisovatel, přece tak vznešený a urozený, který ve své neslýchané lehkomyšlnosti byl stejně schopen plouti po vodách mělkých jako po vodách hlubokých a který skýtal často přelud nejobludnější nestálosti.

Bylo mi spolknouti toto jako tolik jiných věcí, neboť mám už tento osud, polykati po celý svůj život vše, co člověk spolknouti může. Poněvadž žádný hlas poslouchaný se pro mne nepozdvihl, bylo pokdy vyrobiti o mně malou legendu, kterou ve zkrácení snadno vyjádří následující stručný dialog: — Ach! ano, Leon Bloy, pověstný padouch!

— *Padouch! pravíte. Co pak o něm víte? Och! zhora nic, ale kde kdo ví atd. Ano, honosím se legendou, legendou ZOUFALCE! Jsou znamenití muži, kteří by za to dali nevím co!*

Poněvadž nepředvídaným osudem tato kniha, jež mne nedovedla vyživiti, zarputile se vzpírá umřítí, předkládám ji tedy dnes novému pokolení, vyšedšímu z hnoje pokolení, které patřilo na její vznik. Nekterí snad mezi mladými naleznou v ní posilu, kterou jsem chtěl dáti jejich starším, a ucítí, dá-li Bůh, ušlechtilé mrazení při pohledu na muže, jenž přijímá život, kterého by si galejníci nepřáli, a jenž třicet let podstupuje tento život, by měl právo něco říci.

„Vstoupil jsem do života literárního velmi pozdě“, psal jsem roku 1897, „po mládí děsném a po nevýslovné katastrofě, jež mne střemhlav svrhla s života jen a jen rozjímavého. Vstoupil jsem do něho jako vyvolenec upadlý v nemilost by vstoupil do nějakého pekla bláta a temnot, bičován Cherubínem neúprosné nezbytnosti, Angelus Domini coarctans eum. Při pohledu na moje hnusné nové spolčníky hrůza mi vyrážela všemi póry. Jak bylo možno, aby moje pokusy li-

terární byly něčím jiným než vzlyky nebo vytím?“ (MŮJ DENNÍK.)

Opakuju to, někteří snad naleznou, že takové divadlo jest dosti jedinečné, a budou-li schopni Absolutna, budou, jak se domýšlím, míti něco více než rozumovou úctu k starému autoru tohoto ZOUFALCE, který jest skorem autobiografií.

LEON BLOY.

V lednu, MCMXII.

Kresba od N. K. RERICHA: Princezna Malejina. Z ruského vydání M. V. Pirožkova „Sobranije Sočiněnij Metěrlinka“.

O SYMBOLISMU V MALBĚ BYZANTSKÉ A STŘEDOVĚKÉ

Křesťanská malba středověku ve vlastním smyslu slova byla již dosti studována; ale možno říci, že pro hlubokou revoluci, jež se stala v Umění od Renaissance, jest nám dosud písmem nerozřešeným.

Bylo by třeba pro pochopení, bychom se vysvlekli ze svého navyklého usuzování o věcech Umění, — bychom tedy nikterak nehledali v této malbě potvrzení původnosti a bychom nikterak nepožadovali od ní zvláštního požitku z formy a barvy. Nesmyslno tedy jest, chtíti v ní nalézti vlastnosti malby světské, moderní, nebo snad ospravedlňovati známé ony nemotornosti důvody historickými. Vyskytují se v době byzantinské jakož i ve středověku vůbec díla, jimž nelze ničeho vytýkati v rozměrech, v kresbě, a jež jsou jistotně kopirována ze

starověku. Ale originalita umění křesťanského není tuto. Ta díla správná po vkusu moderním jsou výjimkami. Pravými díly byzantskými jsou ony postavy a tváře tak blízké, ve smyslu našem, karikatuře, kde roucho jest podivně zřásněno, bizarní, jako větry zmítáno, zkrouceno a znásilněno, kde barvy pleti a těla podány jsou týmiž cihlovými nádechy, kde není temných přísvitův. Malíři honosili se i tehdy náramnou zručností a velikou křepkostí a svižností: dokázali to kreslíce po způsobu moderním, kdykoliv tomu chtěli. Zůstávali-li přes to při svých formulích hieratických, tu nejspíše proto, že tomu chtěli též a že měli k tomu důvody.

Jest zřejmo, že nevědí, co jest originalita, původnost. Především vidí v malbě dílo záslužné pro spásu. „Toto umění malby“, praví mnich Dionysius (Vůdce Malby), „jest příjemno Bohu a v pravdě od něho pochází. Také všem těm, kdož pracují pečlivě a zbožně, dostává se s Nebe milosti a požehnání. — „To proto, že pro obecné věřící toto umění jest vyučováním, a pro ostatní, pokročilejší na cestách vnitřních, pravou methodou náboženské asketiky.“

By se rozmohlo toto vyučování, malíři brali útočiště k symbolismu velmi jasnému,

všem srozumitelnému. Právě proto, že jsme ztratili klíč k tomuto symbolismu, umění křesťanské se nám zdá tak cizí a tak temné.

Nejen význam jistých vypoodobnění jest stanoven jednou pro vždy (varianty nikdy podstaty neruší), ale ani seskupení postav se nemění, by se vyhnulo i nejmenším obtížím v chápání. Malované okno katedrály Chartreské, představující Proměnění, reprodukuje přísně způsob byzantské mosaiky v Louvru. Ale u této malby nejvíce bije do očí, nejvíce vkus náš uráží krajní stručnost symbolu: strom představuje les; otevřená lví tlama Peklo. Nic není přirozenějšího, pomyslíme-li si, že pro křesťanského umělce malba jest skutečným posvátným písmem, jakousi zbožnou algebrou: čím jest znamení prostší, tím jest dokonalejší.

Povýšenost tohoto symbolismu nad alegorii moderní mnohem analytičtější, mnohem též esthetičtější, jest nepopěrna. Naše alegorie vůbec jsou pravými logogrify, zatím co malba křesťanská jevila se, abychom tak řekli, otevřenou knihou.

Netřeba tedy hledati v tomto symbolismu křesťanském smyslu tajemného a složitého. Umělec omezuje se na to, že vypravuje posvátné dějiny nebo vykládá dogma. Každý

upotřebil k tomu co mohl, ze svých světél. Opravdu zbožní, a zvláště řeholníci, nalézali v těchto malbách text meditační. Bylo to pro ně hmotnou pomocí, by se snáze povznášeli k nejsubtilnější duchovosti.

Umění umělcovo pomíjelo se bez povšimnutí. To by byla hříšná kratochvíle: » *Neuctíváme barvy a umění, praví zase mnich Diviš, nýbrž typ Kristův, klaníme se skutečné osobě Kristově, jež jest v nebesích.* « Tato věta, jež jest odpovědí ikonoklastům, obviňujícím křesťany z modloslužby, jest na výsost významna, zvláště, sblížíme-li ji s touto jinou: „Naučili jsme se nejen od Svatých Otcův, nýbrž i od Apoštolův, a zrovna abych tak řekl, i od samého Krista, kterak potřebí vytvářeti svaté obrazy.“ Tím se chce říci, že částka, připadající na obrazotvornost umělcovu, jest jak jen možno obmezena, podobnost obrazu s prototypem jest tak těsna, že podezření z modloslužby není již pochopitelné. Ba jest to bezbožnost, protože vypodobňování umělecké jest ustanovením božským. V tom smyslu veledílem malby pro umělce byzantského bylo nezbytně potní roucho svaté Veroniky, jež chovalo otisk obličeje Kristova.

Žádná umělecká marnivost nepokoušela tehdy křesťana, poklekajícího před těmito

Kristy a těmito Bohorodičkami. Malíř jen chtěl do svého díla vložit podobnost s božskou Realitou. A věřící tam hledal téže reality. Malba byla pro něho Skutečnou Přítomností.

Význam dekorace byl úžasný v chrámech středověkých, ať byzantinských, s mosaikami jich absid a jich kupolí, nebo v chrámech Západu s freskami na zdích a klenbách. Na základě toho lépe pochopíme, jakou účinnou asketickou methodou byla tato náboženská malba. Svatý Ignác doporučoval chvíli soumraku jakožto nejvhodnější k rozjímání: tabule malovaných oken a fresky se svými okrovými a lazurově modrými pozadími udržovaly věčný soumrak. V tomto šeru zlaté svatozáře a oslony božských osob, ohrdlí, vykládaná drahokamy křiklavých barev, zlatnickou prací lemované dalmatiky vybízely svou nádherou a skvělostí k rozjímání září nebeského dvora. Posuňky a pohyby se uvolňovaly s přesností živoucí a halucinační; dlaně s palci odchýlenými vzpínaly se k modlitbě; předlouhé paže prodlužovaly se prosběně; zorničky rozšířené upíraly se jako v extasi; slavnostní Požehnání sestupovala s výšin. Byl to Kristus jakožto Pantokrator, se všemi přívlastky moci císařské, nebo jako arcibiskup nad arcibiskupy s kněžskou što-

lou a korunou arcibiskupskou. Nebo Panna na trůně a archanděl na kolenou. Praporeček se rozvínoval v ruku Zvěstovatelových: *Benedicta tu in mulieribus*. Přes podivnost kresby gesto bylo tak prosté a při tom tak zvěstující, že bylo nemožno, by se duše nezaměstnávala úplně božským smyslem tohoto symbolu. Nesmírné bohatství v oděvech a intenzita barev exaltovaly obraznost, síla posuňků rozněcovala myšlení. Tato síla jest taková, že malba velmi mystická, nebo velmi učená, slovy přeplněná, dostihuje-li tam, může se obejít bez barvy a bez skreslení, nebo je považovati za vedlejší. Ať tak nebo onak, popis čistě literární, — čehož neuznávali všeobecně naši romantikové a naši naturalisté, — dovedl by býti výrazem vnitřního života věcí. Zachytiti věčné gesto věcí, v tomť vyniká Hugo posledních let.

Třeba důrazně upozorniti na tuto důležitost gesta v náboženské malbě středověku, protože se vyskytuje ta okolnost, že celý význam některé podoby spočívá v pohybu ruky nebo v rozpjetí a upření zřítelníčky. Skoro vždy toto gesto jest u těchto primitivistů krajní pravdivostí.

Křesťanská malba učila nebo povzbuzovala k rozjímání pravd stěžejních, podstat-

ných. Jediné to, by uvedla duši před božské Prototypy, bylo její snahou. Věčné reality, ty jsou látkou tohoto umění. I jeho formy, i jeho Ideje jsou chráněny před individuální obrazotvorností. Nic není vzdálenějšího jako to, co se nazývá dnes „snem umění“. Jest v tomto opovržení formou a v tomto úsilí k absolutnímu cosi, co připomíná platonský realismus a racionalismus našeho XVII. století. Nikdy nechtělo se plněji, by umění nejprve bylo *pravdivo*.

I v úpadku této malby tato jediná péče o pravdu, ať historickou, ať metafysickou, ještě převládá. V příběhu o Theseovi nebo ve zobrazeních devíti Rytířů, jež se rozkládala ve freskách na zdích zámků, byly ještě *reality*. V těchto náklonnostech můžeme si představit, s jakou silou tato malba, tak naivní v zevnějšku a tak chudá v technice, uchvacovala duše. Ne aby, jako v našem moderním umění, illuse rozvínovala svá kouzla, to sami hrdinové a svaté osoby se představovali. Skoro že se věřilo, že Prototyp přebýval v obraze v duchu a v pravdě. Realismus ve své podstatě nejúplnější nikdy nedospěl dále.

Z toho vidíme, kterak umění křesťanské bylo od našeho vzdáleno. Již Sainte-Beuve zpozoroval, „že u všeho toho, co se nevztaho-

valo přímo k jeho mravnímu ideálu, křesťanství neptá se po poesii“ — bylo by lze dodati po Kráse. Býti pravdivým, představití pravdu věčnou a nepohnutelnou, taková tedy byla hodnota umění. Jako křesťan bylo i ono veliké a silné jediné svou pokorou, svým úplným a dobrovolným zapřením. Renaissance, vyvyšujíc a velebíc zásluhu formy a žádost slávy u umělce, snížilo je v jistém smyslu a oslabilo.

Taková byla tato malba, již s malbou italských trecentistů v kontradikci. Bylo by pokrytectvím litovati jí strojenou prostotou, jež není již vlastní našemu věku. Můžeme se pokusiti o to, bychom ji pochopili. Můžeme se jí ještě i podívat. Jakkoliv předpokládáme, že toto umění, tak neobyčejné, není banální. A pak, neunikli jsme ještě úplně tajemné přitažlivosti toho vybledlého, ba odušnělého symbolismu.

XXX.

RELIEFNÍ PLÁN CÍSAŘSKÉHO ŘÍMA

Raději než do Bercku, říše písku a větru, přál bych si letos na léto do Říma. Nalezl bych tam, ačkoliv přes míru asi, čeho zde poněkud chybí: teplo a zvláště — takový jest vlastně můj přítomný sen — dostalo by se mi štěstí, že bych krácel ve „starobylych stopách“. Tuto historickou a ostatně konejšivou tužbu jsem pocítil, jak ve mně ožívá, to staré bláznovství, když jsem rozjímal nedávno v Saloně na Polích Elisejských údivné dílo architekta P. Bigota: *Reliefní plán císařského Říma* (IV. století po Kristu). Od let výchovy, jistě alespoň od prvních let výchovy jsem středozemec (to jest čtenáři načisto lhostejno, ale v této době prázdnin mi promine několik osobních vzpomínek). Moje první mládí uplynulo v Orientě, v zemi nasyčené dějinami, kde samy hory jako by byly nějakou chrámovou rozvalinou, tvořící po-

zadí historického obrazu. Pro žáka bohaté obraznosti, který se učí tam dole dějinám středozevního světa, zvláště dějinám římským, není suggestivnějšího podněbí. Ach, těch dějin římských! Učil jsem se z dobrého starého kozla Duruyova, z té tak švarné a tak čilé, tak živoucí příručky. Za našich dnův dali místo ní zboží „zdokonalené“, jak se sluší, přizpůsobené chuti časové, která jest ovšem v dějinách vážná, praktická, aniž jest více tím jakýmsi zalíbením v látce plným zábavy, které jest dráždivostí výboru Duruyova. Dali za ni knihu novou, ale věřte mi, neučinili lépe. Vím: jest dlužno, by prospíval obchod, obchod universitního knihkupectví, jež mění autory každých pět let a přepracovává vydání téhož autora každým rokem. A obchod prospívá: rodiče žákův o tom vědí něco! Jděme dále.

Co se týče římských dějin Duruyových, bylo tomu takto. Nezajímaly mne až od válek punských. Králové, Brutus, Lukrecia, Klelie, Horacius Kokles, Porsena, Samnité, ba i Decemvirové, vše to mne nechávalo chladným. Slovem „chladným“ přicházím věci na kloub: neboť myslím jářku, že se v to mísila otázka podněbí. Neboť studium těchto prvních kapitol sbíhalo se s měsíci zimními,

jež bývají tam dole často deštivy, povětrny, pochmurny. Barva, ta zářivá barva středo-
zemní, se nevracela úplně až s teplem: tehdy
také římské dějiny se mi jevily ve svém
světle, ve své atmosféře. Po válkách pun-
ských přicházelo se k dobývání Orientu, toho
Orientu, kde jsem byl. V těchto sladkých,
lehkých týdnech orientálního jara sdružo-
val jsem si, nevím proč, v téměř pocitu fy-
sické štěstí, že se cítím oděn čerstvým plát-
nem a voním k prvním karafiátům té roční
doby, s prvními slastmi historické obraz-
nosti probuzené studiem civilisace, která
též byla ve svém prvním záření. Ale dobou
nejsilnější sugesce byla doba veder, od po-
lovíce května. Tehdy jsem byl v pravém
podnebí těchto středozemních civilisací sta-
rověku. A to se zase sbíhalo s jejich vrcho-
lem. V červnu a v červenci bylo to studium
Císařství. Byl to, v mlčení palčivých dnův,
římský Pokoj . . . Historická podnapilost,
evokace, fascinace! Tajemství duše i smys-
lův! Jak říci, že mocné vlivy podnebí mne
pudily, bych ideálně vyčerpával všechny po-
city obsažené ve slově jako „Thermy“ nebo
„Tepidarium“; jak říci, že tyto pocity mi
byly zkráceným obsahem celé fyziologie, ce-
lého ducha jisté civilisace, jisté společnosti?

Jest to nesnadno vysvětliti, a přece to jest ta pravá cesta, jak pochopiti jistou dobu. Kdokoliv v dějinách, byť sebe méně, nesdružuje se studiem pocitův — pocitův západních jako Thierry a Chateaubriand (tento poslední též středozemec), pocitův východních jako Flaubert, — není historik, neuvidí nikdy nic.

Před dílem p. P. Bigota nalezl jsem se zase poněkud dítětem a jinochem z dřívějšíka. Prostál jsem tam plodná odpoledne. Nalézal jsem tam, — méně prostý než za pohádkově vzdálených dob starého Duruyho nebo rozmilé *Fabioly*, té důvtipné hry dobrého Wisemana; méně mocný než za dnův již bližších, kdy jsem poprvé četl *Salammbô* (kdež v nedostatku jiného jest podněbí tolik, jako ho nikdy žádná kniha neměla), — nalézal jsem tam, seslabený co do citovosti, ale náhradou obohacený co do intelligence, vzácný požitek historika rozjímajícího v neskonalé vzdálenosti století samu vzkříšenou reálnost toho života! Jest rozkoší, magií, z nichž nevíme, čeho jest více: filosofickou nebo uměleckou, když si můžeme říci, že dle pravdy úplně ztracený způsob, jímž lidé žili, jest před námi díky vědeckému vykouzlení, jest před námi na-

čisto zjevný. Ohromné zapomenutí se rozptyluje, a život povstává znovu ve své mladosti, jako před věky a věky, jež po něm přešly. Jedním z nejnezapomenutelnějších intelektuálnějších dojmův dítěte, jež žije toliko v přítomnosti, jest, když ponejprv dojde na historii, by mu dala spojití dvě myšlenek; když vznikne pojem historické minulosti a připojí se na ráz k pocitu přítomnosti, posléze když si řekne třesouc se, že na kolosální vzdálenost v čase byli lidé právě tak jako v tuto chvíli, byly civilisace, veliká města, ulice s hlomozem, křikem, davy, celá džungle kypění pod sluncem, pod tímto sluncem! Šťasten, kdo by dovedl tuto schopnost býti okouzlen uchovati v její svěžesti, ba až i v její dětinskosti, schopnost, které neodděluji ani od realistického smyslu v dějinách. Ona jediná jest cenná v praxi historických věd a jest jediná, jíž historické vědy jsou povinny sloužiti.

To jsem si opakoval před tímto úchvatným vzkříšením Říma panem P. Bigotem, to jsem si znova říkal s vroucností, maje srdce na chvíli plné krásné naivity z dřívějšíka. Snad byste se byli smáli, vidouce mne, jak se shýbám úplně do roviny s Plánem, jak si zjednávám přístup myšlen-

kou a pohledem do nitra Města; jak usilují viděti věci stejně s divákem, který by býval stál *uvnitř* ulic; jak nechávám zrak blouditi po svazích Alty Semity, Subury, Argileta; jak pozoruji v hloubi perspektivy monumentální shluk císařských for a ještě dále, mezi oběma nerovnými akropolemi Kapitolu a Palatinu bzučící jádro Velabra. Jistý dobrý soudce, Guglielmo Ferrero, mi píše o Plánu p. Bigotově, který viděl a obdivoval v Římě: „Jest to jedno z nejoriginálnějších děl, jaké zrodila archeologie v naší době; veledílo erudice, intuice, trpělivosti a synthetického ducha, — toho synthetického ducha, který jest u archeologův tak vzácný“.

Mezi nechutnými a prostosrdečnými poznámkami, jichž kolem mne nebylo nedostatek — („Věřte mi, já bych býval neměl té trpělivosti!“ — „A kde jest tarpejská skála?“ — „Pane, ukázal byste mi Via Selecta, víte tu ulici, kterou se bylo možno procházeti samotou, kde se bylo lze usebrati . . .“ — A dvě staré dámy se neúnavně dotazovaly: „Ale nevidím Vatikánu; pane, kde jest Vatikán?“), — jedna úvaha mne vyrušila. Byla od jinocha zevnějšku skrovného a fysionomie význačné: „Samé památné stavby . . . jiného ani neviděti. Řekli byste, že jich jest

více než domův. To působí dojmem, že nebylo dosti lidí, by se kochali těmito stavbami“. Ohromné budovy veřejné pro nesmírné davy lidí stále dlících mimo svůj dům: správný pohled na Řím. A mimo to, kdyby bylo dovoleno lehce a uctivě kritisovati celek díla páně Bigotova, byla by to kritika právě tohoto jinocha. Zajisté v Římě bylo dosti lidí, by naplnili všechny ty nesmírné veřejné budovy. Dosti a více, než jich bylo potřebí; důkaz toho jest v těch kolossálních superstrukturách, o něž bylo třeba rozšířiti Veliký Cirkus, byť by jej to i zohavilo, jako též sousední čtvrti. Ale přece ty shluky domův, ostatně tak chutně vymyšlené dle zpráv topografických, jako by byly poněkud redukovány. Dle pravdy toto by nemohlo býti kritikou, neboť můj jinoch asi nevěděl, že p. Bigotovi se bylo omeziti a reprodukovati vesměs střední části Města, jež jsou nej památnější, ale jež jsou vlastně jenom polovicí úplného Říma. Chybí celá periferie, veliká aspoň jako periferie pařížská od vnějších boulevardův. Proto nesmírné shluky domův (třebas k „agger-u“ Servia Tullia) jsou nezbytně obětovány. Z toho možná a patrně plyne dojem zakoušený mým divákem; ale po úvaze toto nemůže, jak jsme

pravili, býti kritikou. Všechny charakteristické památné stavby císařského Říma jsou pojaty v reprodukováných částech, a to jest podstatno. Ne však naprosto všechny. Tak v eliminacích, ke kterým se bylo rozhodnouti p. Bigotovi, nemáme-li příliš litovati therm Dioklecianových (nechybít takových staveb v nynější rekonstituci), obudeme se méně snadno bez několika čtvrtí vzácné původnosti jako Castra Praetoria za Kvirinálem (jest pravda, že Konstantin je hodlal zničití nebo je dokonce již zničil nebo strhl?)¹, a Emporium na břehu Tiberu, když se přejde Aventin. Císařský Řím bez Emporia, toť málem Londýn bez Dockův. Ale tyto ztráty, jež ostatně p. Bigota jistě prvního bolely, neubraly ničeho z veliké, nesmírné hodnoty díla, jedinečného ve svém oboru, neskonalé vzácného, jež brzo, jak myslím, odlijí do bronzu, což bude náplní velmi oprávněného přání jeho výtečného autora.

EDMUND BARTHELEMY.

¹) Možno si ostatně učiniti o nich pojem z „Castra Peregrinorum“ na Coelium.

N. K. RERICH:

Ariana i Sinnjaja Boroda.

LIST EDM. BARTHELEMYHO
REVUI „LES MARCHES DE PROVENCE“
O LEONU BLOY

Mám mnoho obdivu pro spisovatele jako jest Leon Bloy. S takovým spisovatelem jest literatura ještě jedinou věcí, jakou jest povinna býti, pod trestem nebyti ničím než zahálkou a marností: chci říci, že jest *činností*. Činnost; bojující výraz nějaké víry, nějakého přesvědčení; praktický projev nějaké věrouky. Postavte Leona Bloy do Společnosti méně skeptické a méně neschopné skutku než naše, jeho dílo by bylo bývalo „*písni o činu*“, epepeou, zpěvem, tím zpěvem, který přirozeně provází činnost, jako sám její rytmus a sama její vnitřní radost. Realisováno za dnův našich, toto dílo snad se zdá od toho daleko; a jest tím přece, po svém způsobu, který jest také způsobem naší doby, jediným, který připouští. Epepeou, nikoliv; ale pamfletem, to jest u Leona Bloy věcí podstatně stejnou. Ptám se, není-li taková stránka jako „*Nářek Meče*“ epickým zpěvem; opravdovou „*písni o činu*“ této doby, v kteréžto písni, mezi přemnoha

nevyčerpatelnými věcmi, opovržení, ve výši, do níž je nese duše mohutně prostá, a v samé své intenzitě a činné bujarosti, přirozeně zpívá. Už tomu dávno, co jsem slyšel ten mstitelský „Nářek Meče“, a dosud cítím vzrušení, jež mi způsobil; stránku, kde strašlivý lyrický vztek pamfletáře, který kárá a který bije, žene se zhromující a přímý jako sám vítr dělové koule; stránku, kde se chvěje, kde víří „cosi z oné smršti, o níž se mluví v Písmech“ a jejíž dechnutí jest s to, by v okamžení zmrtvilo rozkvětlou zbabělost a „svrb-lavou“ marnost doby tak dekadentní. Před tímto zpěvem o Meči poznal jsem (jako jsem se seznamoval potom se vším, co nám přišlo od Leona Bloy) stránky *Zoufalce*, té knihy tak otrásané bouřemi duše, jež se bije, útočí, brání se, s mezidobími něžněji rytmickými, kde se pokouší *zpěv* rozvinouti do oblastí milosrdenství, mezi samými dojmy, oduševněnými Náboženstvím, Historií, Uměním. Krátké a netrvanlivé chvíle polevy! Netrvanlivé: jako vše, co není (vyjma Náboženství) určením Leona Bloy, jako vše, co není tím zápasem přímým, těsným, ale podivně melodickým, plným bídy a plným slávy.

EDMUND BARTHÉLÉMY.

LISTABBÉHO LÉONCE PETITA

POŘADATELI REVUE *LES MARCHES DE PROVINCE*

O LEONU BLOY

Pane,

Vaše rozmilé vyzvání běží za mnou po poště čtrnáct dní, dlužno mi tedy nezbytně utéci se k nějakému telegrafu, bych nepřitížil tomuto dlouhému zpoždění.

Myslím ostatně, že neočekáváte od nepatrného kněze „ocenění literárního“; potká-li se vaše ušlechtilá iniciativa s dobrou vůlí, jaké si zasluhuje, budete míti hojnost odpovědí skvěle motivovaných a plných kouzla a lesku, jichž by se mým řečem příliš zjevně nedostávalo. Za to milerád vám posílám úvahy přísně kněžské, jež ve mně už dlouho vzbuzuje mimořádné postavení, v jakém jest Leon Bloy.

Vše, co autor „Brelanu Vyobcovaných“ pravil o „divoké nevysvětlitelné nenávisti“, projevované moderními katolíky proti Umění, jest desettisíckrát dokázáno tím, jak se mají k němu.

Od smrti Arnošta Hella jest Leon Bloy *jediný* spisovatel Francie, jehož dílo stkvěle,

poněvadž *venkoncem* katolické, vrhá nád-
hernou záři na podstatné pravdy a . . . na
koleje, jimiž se obyčejně vlekou spisovatelé
domněle náboženští.

Et sui eum non receperunt, ale jest také
jediný, od něhož všichni Argusové „Dobrého
Tisku“ zarytě, s ďábelskou vytrvalostí od-
vracejí svoje nesčetné oči . . .

Oh ano, připomenete-li, nikoliv bez hoř-
kosti, intrády vyvolané tím neb oním pro-
středním obrácením, dobré duše vám ne-
opomenou našeptati čtení o Marnotratném
synu . . . zapomínajíce prostě, že Syn prvo-
rozený, Věrný radoval se v domě Otcově ze
všeho toho, čeho se dovoláváme pro Bloy
a čeho mu až posud bylo odpíráno.

Bezměrnost nespravedlnosti jest nevý-
slovná; vizte však, co příliš jistě z toho
vznikne: totiž nevyhnutelné vzduť té „Ne-
obyčejné povodně Hlouposti“, jejíž hrozivou
blížkost ohlašoval nedávno „Stařec s Hory“.

Skončí-li se úsilí, přinešená ve vaší revui
postavením hráze, budete míti neupíratelné
právo na vděčnost těch, kteří již již by byli
zatopeni.

Zde jest buď jak buď můj kámen.

LÉONCE PETIT.

PANU ARNOŠTU PROCHÁZKOVÍ,
redaktoru „Moderní revue“.

Pane,

Posílám Vám knihy, jichž si přejete. Z deníků Leona Bloy píšete však jen o „*Žebráka nevděčnicka*“, dalších denníků, „*Čtyři léta zajetí*“, a „*Stařec s Hory*“, jakož i „*Zoufalce*“ nejmenujete. Nevíte-li snad, že vyšly, a přejete-li si jich, napište ještě.

Nevím, že by se kdy ve Vaší revue bylo něco psalo o nás, ačkoli naše vydávání není Vám neznámo. Poněkud to chápu. O jiných snadno jest mluvit, poněvadž též s nimi lze mluvit. My však mluvit neumíme, i není s námi řeči. Po všecka léta, co vydáváme, jen *mlčíme*. Jedinou naši řečí jest naše dílo, a pravíme o něm, že jest to *Dobré dílo*. Jiní majíce takovou řadu svazků, nadělali by o nich aspoň čtyřikrát tolik literatury a ještě více doporučení a insertů. A naše dvě čísla *Nova et vetera* by jiní, lépe kalkulující, rozředili na celý ročník nějaké revue, a i když by po nápodobeninách čili původní tvorbě, po kritikách, básních a referátech nic nebylo, ještě by ročník byl dosti pestrý a bohatý. My neumíme nic než mlčky řaditi článek k článku, dílo k dílu. Nejsme spisovatelé, jsme jen dělníci.

Mimo to uznávám, že těžko jest mluvit o spisovateli takovém jako Leon Bloy. Není pro něho dosavad měřítko. I ve Francii, kdež mají jeho originály léta na očích a nové vidí přirůstat, teprve

nyní, v národě tak velikém proti nám, najde se jen tu a tam duch dosti vyzbrojený, aby mohl skromně odvážit se slova o tomto ojedinelém muži. A přece slovo a zejména literární úsudek, jest Francouzům tak vlastní.

Ale o něco Vás přece prosím. Upozorněte své čtenáře, aby o knihách, jež vydáváme, aspoň věděli a mohli si je opatřiti. Jsouť snad mezi nimi milovníci umění, jimž se zavděčíte, ukážete-li, že byla vydána díla tak silná, myšlenkově i umělecky jako Arnošta Hella „Člověk“, a „Renan, Německo a atheismus XIX. stol.“, Barbeye d'Aurevillyho „Historie beze jména“, a „Myšlenky uvolněné“, Leona Bloy zmíněné již denníky, díla tak silná rozpětím i hutností jako „Epopėja byzantská“, „Objevitel Globu“, román „Chudá žena“, exegese „Ta, která pláče“ a ostatní, a mnoho pozoruhodných věcí v *Nova et Vetera*. A knihami světců, jež vydáváme, též by as někteří nepohrdli. Budete-li takový „Život Panny Marie“ dle vidění A. K. Emmerichové čísti jen s hlediska uměleckého, poznáte, že Barbey d'Aurevilly nebyl jeho krásou klamně opojen.

Na zevnějšku knih, zvláště starších, příliš ne-
utkvívejte, neboť v tom výsledek často zklamal
naše dobré snahy; jen ti, kteří chtějí opatrně vy-
klouznouti, když přijde řeč na naše knihy, svádějí
pozornost na úpravu. Co do ryzosti jazykové, roz-
díl mezi novějšími překlady a staršími Vám ne-
ujde, o rozdílu mezi překlady našimi a knihkupec-
kými ani nemluvě.

S díky a úctou

ANTONÍN LUDVÍK STRÍŽ.

V Staré Říši, na Zelený Čtvrtek, 1914.

PANU VILÉMU BITNAROVĚ,
redaktoru „Meditací“, „Obrození“ a „Hlídky“.

Ctěný pane Bitnare!

Nedostáváte-li už dlouho, jak píšete, našich knih, jest z toho jen patrné, jak málo se o ně zajímáte, neboť sami před nikým nezavíráme. Ale jak byste mohl všimati si věci vznešených, když pořád jen vezíte ve svých starých frásích? Dlouho už jsem nic vašeho neviděl, ale jen z toho, co čtu nad článkem p. Alfonse Neubauera v čísle „Nového Věku“, jež mi posíláte — nepsal-li jste toho sám, aspoň Vašima rukama to šlo — vidím, že nijak ze své plýtkosti nechcete vyjít. Pořád mluvíte o katolicismu, ale *obrátni se* sami nemíníte. Kdyby ti vaši kněží, ze kterých děláte spisovatele a básníky a „katolickou kulturu českou“ a „moderní hnutí“ a „renaissanci“ a „barokní zjevy“ a jak tomu všemu říkáte, dali si pokoj a mlčeli! Kdyby raději sloužili nábožně a pozorně Mši svatou, kdyby se raději vážně modlili a rozjímalí svůj Breviář a na prvním místě kdyby se učili pořádně dělati kříž! Kdyby zachovávali rítus, studovali svaté knihy, všimali si, co Duch svatý chce v Církvi! Kdyby místo světských fráček a sáčků oblekli se v důstojné kněžské kleriky! Kdyby vůbec raději Bohu sloužili než světu!

Posílal bych Vám naše knihy, ale co s nimi budete? Že pro Leona Bloy pochopení nebo lásky nemáte, poznal jsem, když jsem před několika

lety s Vámi několik slov promluvil. Privil jste, jako jiní Vám podobní, že jest hrubý. A když sám tohoto vína silných, jak dobře je nazývá pan Neubauer, nemilujete, kterak byste mohl něčím nám prospěti? Zařaditi knihy naše mezi literární brak, jímž naplňujete rubriky své „*Hlidky*“, není pro nás ani ziskem ani slávou, a o inseráty jsme také nikdy nikoho nežádali.

Knihy, jichž si přejete, pošlu Vám v několika dnech; chtěl-li byste i jiné, napište ještě. Nenabízím Vám jich ani jako „redakční výtisky“, ani Vám jich neprodávám. Peníze však rádi přijímáme od každého, neboť jich potřebujeme a na věci opravdu potřebné.

Pozdravuje Vás

ANTONÍN LUDVÍK STRÍŽ.

V Staré Říši, na Bilou Sobotu, 1914.

HANS MEMLING

HANS MEMLING. DER SCHREIN DER HEILIGEN URSULA UND ANDERE WERKE DES MEISTERS IM JOHANNES-HOSPITAL ZU BRÜGGE. 15 Tafeln in den Farben der Originale. Herausgegeben unter der Leitung von Scato de VRIES und Pol de MONT. Verlag von E. A. Seemann in Leipzig, und A. W. Sijthoff's Uitgevers-Maatschappij in Leiden. — Das Werk besteht aus drei Lieferungen; vollständig im Jahre 1911. Jede Lieferung kostet 120 Mark. Alle Reproduktionen haben die genaue Größe der Originale. Deutsche Ausgabe in 200 Exemplaren.

Dokonalé reprodukce děl Memlingových, zvláště Relikviáře sv. Voršily a obrazů ve Svato-Janské Nemocnici v Bruggách. Velikost 67 cm X 52 cm. Obrazy v tmavých passe-partout ve dvojlistech ručních hollandských papírů, na nichž jsou nápisy. Tři sešity uloženy jsou v deskách s titulem týmž, jak na každém sešitě: Úhlednou gotikou krásnou černí natištěn nápis, v jehož zlaté iniciálce jest podobizna Memlingova.

ALASTAIR

ALASTAIR, Sechs Zeichnungen in Mappe,

1912, Ernst Rowohlt Verlag, Leipzig. — „Auf die Wiedergabe der zumeist mehrfarbigen Zeichnungen wurde größte Sorgfalt verwendet. Der Künstler selbst wird in die Mehrzahl der Blätter die durch mechanisches Verfahren nicht wiederzugebenden Farbtöne eintragen. Der Subskriptionspreis der einfachen Ausgabe, von der nur 50 Exemplare hergestellt werden, erlischt am 15. Oktober 1911. Fünf Luxusexemplare werden in kostbarer, von C. Sonntag jun. mit der Hand gefertigter Mappe geliefert, jedes Blatt vom Künstler signiert.“

Preis der einfachen Ausgabe M. 35.—, Preis der Luxusausgabe M. 75.—.

Umění Alastairovo, pohybující se mezi nejprimitivnějším vyzdvihováním prázdných ploch a nejsubtilnějšími jemnostmi kresby, jakkoliv naponejprv působí neobyčejně exoticky, vytryskuje z jednotného uměleckého prožití nejlatentnějších žvlů našeho moderního života. V těchto kresbách nadsmyslově postřehnutá vidění jsou s tak silnou uměleckou potencií promítnuta do reálnosti smyslové, že ve své úzkostlivě zkreslené hmotnosti skýtají věrnější a skutečnější dojem než prosté podání skutečnosti.

PITOMOST BISKUPŮ

Gui du de La COMBE, *Recueil de jurisprudence canonique et bénéficiale, par ordre alphabétique*; avec les pragmatiques, concordats, bulles et indults des papes, etc., in fol. 1748—1755, à Paris, chez Paulus-du-Mesnil. (Au mot CHAPITRE, sect. 3, art. I, num. 5 et 6.): — „*Když biskup zpitomí, vládnou dále za něho generální vikáři, které ustanovil.*“

ALFRED JARRY

LEON BLOY, *Stařec s Hory, 2. listopadu 1907:*

„Den Dušiček. — V 6 hodin byl jsem probuzen hrozným výkřikem, kterého nevydal žádný živý. Bůh dej, by moje srdce žhnulo.

3. listopadu 1907: List oznamující úmrtí Alfreda Jarryho, autora *Krále Ubu*, „zesnuvšího včera v nemocnici Milosrdenství u věku 33 let.“ Pohřební obřady budou u Svatého Sulpicia. Dobrá, ale jak zemřel a po jakém životě? Myslím na děsný výkřik, který jsem včera uslyšel a který mne svrhl s lůžka.“

FERDINAND LEHNER

Česká Škola Malířská XI. věku.

Napsal a vydal F. J. LEHNER. I. Korunovační Evangelistař krále Vratislava, řečený Kodex Vyšehradský. V Praze, 1902. Svazek vel. 46 cm × 36 cm. Úvodu I.—IV. strana; textu 1—51 stran; I—XXXII chromotypie; dodatkem text polský, francouzský, německý, ruský, anglický, na 20ti stranách. Původně za 75 K.

Na 32 listech jsou zde reprodukovány v barvách (chromotypii „Unie“) všechny miniatury Kodexu Vyšehradského, jakož i důležitější stránky s iniciálkami a textem. Slíben ještě II. svazek, příbuzné kodexy evangelistařů Krakovského, Hnězdenského a Svato-Vitského; toho však už msgr. Lehnert nevydá, poněvadž r. 1914 zemřel. Ale snadno mohl všechny tyto i mnohé jiné slavné památky české k slávě Církve i národa vydati, a to nejen zinkem a na nevkusném papíře křídovém, jako tento Evangelistař, nýbrž dokonale, barevným světlotiskem, kdyby byl hříšně nemrhal statisíci, kupovav si za ně pochvaly, uznání a tituly mecenáše od státních a národních zednářstev — nebo aspoň kdyby si byl ušetřil tisk rozvláčných a pedantských řečí, jimiž dílo předmlouvá.

JAN GUTENBERG

Zweiundvierzigzeilige Bibel von Johannes Gutenberg,

Mainz 1450—1453. — Facsimile-Neudruck. Herausgeber: Prof. Dr. P. Schwenke, erster Direktor der Königlichen Bibliothek zu Berlin. Insel-Verlag zu Leipzig. Zwei Bände Text und ein Supplementband. 300 Exemplare auf Handpapier, ungebunden M. 700.—, gebunden M. 850.—, bis zu 20 Exemplaren auf Pergament mit aufgelegtem Gold M. 3000.—. Gr. 44 cm mal 33 cm. Die 42zeilige Bibel Gutenbergs umfaßt fast 1300 Seiten; davon sind etwa 100 mit Miniaturen in Farben und Gold geschmückt, die übrigen sind schwarz gedruckt und mit roten und blauen Verzierungen versehen. Die Einbände sind Schweinslederbinden mit Holzdeckel und Schließen nach einem der schönsten erhaltenen Originaleinbände in Fulda von einem der besten Meister mit der Hand ausgeführt.

Pravý div umění reprodukčního, jako originál jest div umění tiskařského. Jestif to v celku i v nejmenších podrobnostech nejvěrnější kopie Bible Gutenbergovy, převzácný poklad pro BIBLIOFILY. První díl vyšel v dubnu 1913, druhý v dubnu 1914.

LA NATIVITÉ DE N. S. JÉSUS-CHRIST

LA NATIVITÉ DE NOTRE-SEIGNEUR JÉSUS-CHRIST. Soixante reproductions d'après les Chefs-d'Oeuvre de la Peinture et de la Sculpture, accompagnées d'un commentaire liturgique, artistique et littéraire, par le Père Raymond Louis, O. P., André Pératé, et Amand Rastoul, Paris, André Marty, éditeur, 1911; in-4, gr. 25 cm × 33 cm, contenant 79 pages du texte, 11 reproductions de documents de différentes époques relatifs aux Lieux Saints et 60 reproductions en noir et en couleurs, d'une parfaite exécution, d'objets d'art de toutes les époques, reproduisant le mystère de la Nativité; fresques, ivoires, bas-reliefs, émaux, étoffes, sculptures, retables, peintures etc. Broché, couv. imp. 25 fr.

Krásné dílo, vydané v malém počtu exemplářů, tištěné na ručním papíře *Arches*.
Texty zbožné, orthodoxní, jejichž hluboká učennost nijak není na úkor kouzlu Vánoční poesie. Z uměleckých děl vybráno, zvláště z památek „archeologických“, to nejskvělejší.

STAŘEC S HOR

MARCO POLO, **MILION**, kniha I., kap. XXVIII.:
„*O starci s hor, kterak si udělal ráj a najímal vrahy.*
Milice jest země, kde se zdržoval za starodávna vládce hor...
Vládce jest nazván v jejich jazyku Aloodin. Dal zříditi mezi dvěma horama nejkrásnější zahradu a největší na světě; tam bylo všeliké ovoce a nejkrásnější paláce na světě; všechny vykládané zlatem s podobami zvířat i ptáků... U vchodu do zahrady měl tvrz tak pevnou, že se nebál žádného člověka na světě... Neunikne nikdo před vládcem hor, koho on chce usmrtiti; a pravím vám, že mnozí králové mu platí daň ze strachu před tím...“

SVATÝ **IGNAC** z **LOYOLY**

LEON BLOY, Stařec s Hory, 6. července 1908. —

„Co se týče onoho deprimujícího kadlubu, užívaného v Tovaryšstvu Ježíšovu a nazývanému „Exercicie“, tvrdím, že Svatost není nic jiného než šťastné a úplné rozvinutí *individuality* a že potlačovati ji jest dílo ďábelské. Čím kdo světější, tím *zvláštnější*, počínaje svatým Ignácem z Loyoly, který byl největším originálem své doby.“

ANATOLE **FRANCE**

LEON BLOY, Stařec s Hory, 9. května 1908. —

„Jistému Lyoňanu, který mi nabízí dva svazky Anatola France o Johance z Arku:

Moje Magdalenka půjde za deset dní poprvé k přijímání a vzhledem k této slavnosti náš byt se každého rána zametá. Žádný neřád nesmí se tam dostat, zvláště ne neřád Anatolův. Neposlejte mi tedy ani té noční kadečky!“

LEON BLOY

LEON BLOY: OBJEVITEL GLOBU. KRIŠTOF KOLUMBUS A JEHO PŘÍŠTÍ BLAHOŘEČENÍ. S předmluvou J. Barbeye d'Aurevillyho. — Z francouzského přeložil JOSEF FLORIAN v Staré Říši na Mor. *Studium*, sv. 34., v lednu 1911. S podobiznou Krištofa Kolumba dle soudobé mědirytiny. Svazek X stran předmluvy a 330 stran textu, form. 12 cm × 18 cm. Natisknuto 300 ex., barvou černou a červenou, po 6 K.

Leon Bloy pohlíží na Historii tak, jak ukazuje na svém Marchenoirovi v *Zoufalci*: „Opíraje se o tvrzení sv. Pavla, že vše vidíme „v hádankách“, tento absolutní duch pevně uzavíral ze symbolismu Písma na symbolismus vesměrný, i došel toho přesvědčení, že všechny lidské skutky, ať kterékoli povahy, sbíhají se k nekonečné syntaxi jakési netušené knihy, plné tajemství, již by bylo lze nazvat PARALIPOMENAMI Evangelia. S toho hlediska Historie všeobecná jevila se mu homogenním textem, nejvýše spojeným, páteří proloženým, jako kostra sečlánkovaným, ale dokonale zahaleným, i jde o přepsání do jiné mluvnice, by se k němu našel klíč.“ — V *Objeviteli Globu* podává Leon Bloy znamenitý klíč k historii muže v plánu Prozřetelnosti jedinečného, Krištofa Kolumba.

SVATÁ ALŽBĚTA ŠÉNAVSKÁ

Knihy vidění a zjevení svaté Alžběty

Šénavské, kteréžto jsou: Tři knihy vidění, Kniha cest Božích, Kniha zjevení o svatém vojště Panen Kolínských, Listy téže svaté Alžběty a List opata Ekeberta příbuzným o smrti její. — Z jazyka latinského přeložil Otto Albert Tichý. *Dobré Dilo*, svazek 11., v listopadu 1913 vydal Antonín Ludvík Stríž.

Objemný svazek 340 stran, form. 9·5 cm × 16 cm. Vydáno 300 a 50 ex. Tisk hustý, černý a červený, každá kniha uvedena velikou iniciálou, jež reprodukovány ze starých dřevorytů inkunábulí a v některých svazcích ručně omalovány. Titul knihy a vignetu na obálku kreslil Karel Schwetz. Výtisk na papíře bílém za 8 kor., v původní vazbě plátěné za 10 kor. Na papíře Alexandra ručním za 10 kor., v krásné chagrínové vazbě s ručně zlacenou vignetou za 20 kor.

Tato překladem i příhodnou úpravou zdařilá kniha jest úplným vydáním všech poetických vidění a zjevení sv. Alžběty, jež bratr její opat Ekebert věrně zapisoval. — Překládáno bylo z kritického vydání W. E. Roothova.

LEON BLOY

LEON BLOY: **STAŘEC S HORY.** DENNÍK
AUTORŮV 1907—1910. S předmluvou Ondřeje Duponta. —
Přeložil OTTO ALBERT TICHÝ. *Dobré dílo*, sv. 10., v říjnu 1913
vydal Antonín Ludvík Stříž. — Svazek form. 14 cm × 22 cm,
stran 276. Natištěno 50 exemplářů na ručním papíře Subtonic
a 300 exemplářů na jemném papíře bílém po K 7.60.

Leon Bloy přichází opravdu již v léta stařecká, ale svěžestí a silou předčí nejmladší
vrstevníky. V jeho knihách, jak praví Johanka Termierova, nenajdete slova ospa-
lého. V tomto denníku prozařuje jeho krunýřem bojovným více než kde jinde pravá
podstata jeho ducha, již není krutost a mstivost, připisovaná mu nepřátely, nýbrž po-
koj a láska. Více než nepřítelům věnuje zde pozornost těm vzácným duším, jež zlákal
na svou bolestnou i rajskou Horu. — Lidé plýtcí nečtouce těchto denníků říkají, že
jsou to věci osobní a nám vzdálené; kdo je čte, poznává, že jsou to věci nejosobnější,
nejosobitější, tudíž nejbližší. A mimo bohatství duchovních objevů, jimiž oplývá každá
stránka, jsou tu přejasně postřehy soudobé historie, jejíž stručný obsah naznačuje,
jak pro Francii, tak pro Čechy, epigraf: *Evomenda et cacanda*.

LEON BLOY

LEON BLOY: **Zoufalec.** — Přeložil Josef FLORIAN.
Dobré Dílo, svazek 12. V Osvětimanech, v prosinci 1913. —
Stran 320, form. 16 cm × 22 cm. Vydáno 300 ex. po 10.60 K.

Epigraf: — LACRYMABILITER! *Kartusianské hodinky za mrtvé.*

Překlad vyžadoval mimořádného vyzbrojení a úsilí. První archy přeloženy a vy-
tištěny již roku 1903 a až zase za několik let byla kniha po částech překládána
a tištěna. Odtud i nestejný tisk a staro-moderní „výzdoba“. Překladateli tohoto
veledila ani vydavateli nedostalo se čestného honoráře nebo subvence od něja-
kého ministerstva neb Akademie. — Předmluva autorova k novému vydání fran-
couzskému vyšla česky v *Nova et vetera* č. 8.

Almanach „Knih Dobrých Autorů“, 1914. Uspořádala a svým nákladem vydala Kamilla Neumannová. Vydobili Klicman, Kobliha, Brunner.

Baerlein Henry, On the forgotten Road. A chronicle of the crusade of Children, which happened in the year 1212. — London, Murray, 1909.

Barrés Maurice: Nepřítel zákonů, Knihy Dobrých Autorů, svazek VIII. Praha, 1905. Autorisovaný překlad Ferdinanda Studničky.

Beneš Bedř. M: Josef Váchal. Zlechov-Uherské Hradiště, 1914. Vydalo sdružení „Trojram“. Školácké hlupoty textu.

Bilek Frant.: Přátelé, Vaše žádost „psáti do Meditac“ je plna Milosti. 19 listů na ruč. papíře, illustr. Meditace, Praha. Osloviny textu.

Charles-Roux J.: Le Couvent de Saint-Antoine dans la Basse Thébaïde, 1905. Illustré. Co dobrého o Svätém Antonínu a jeho klášteře, bylo vyňato.

Čupr, Dr. Frant.: Učení Staroindické, jeho význam u vznikání a vyvinování názorů zvlášť křesťanských a vůbec náboženských. Díl prvý. Praha. Urbánek, 1876.

Dictionnaire encyclopédique illustré Armand Colin. Toute une encyclopédie en un seul volume léger et maniable. Jen 80.000 slov. Cudná encyklopedie.

Dvořák Arnošt: Král Václav IV. Drama o 5 dějstvích. „Nová Edice“ v Praze, 1911.

Dvořák Xaver: Kontemplace. Básně. V Praze 1909. Nákl. vlastním. Věnovány „Nejsladšímu Srdci“. Veškerá práva vyhrazena. Za 1 K 60 h.

—: *Útěcha srdce.* Modlitby pro vzdělané paní a dívky české. V Praze, nákl. Unie.

France Anatol: Traktér u královny Pedauky. Z „Knih Dobrých Autorů“ sv. 59. a 60.

—: *Bohové žiznějí.* Z „Knih Dobrých Autorů“ sv. 109. a 110.

—: *Hubená kočka.* Novella. Přeložil Em. Blahovec. „Knih Dobrých Autorů“ sv. 97. Praha, 1913.

- Hofer Josef: Lze žiti mravně bez Boha a bez jeho příkázání? Schváleno nejd. konsistoří Olomouckou. Cena 70 hal., 1909.*
- Hrůza Antonín: Ze svahů příkrých. Praha 1908. Náklad „Meditaci“.*
- Ibing A. J.: Meditace. Vypravil a původními dřevoryty vyzdobil Rudolf Adámek. V Praze 1913.*
- d'Ivray Jehan: Janua coeli. Roman de l'Égypte Néo-Chrétienne. Par Jehan d'Ivray, illustrations de Laurent Gsell. Paris, Dujarric, 1906.*
- Jacob Max: Saint Matorel, se čtyřmi lepty od Pabla Picassa, 60 fr., Kahnweiler, Paris.*
- Jirásek Alois: Maloměstské historie. U rytířů. Na staré poště. Filosofská historie. Praha, Otto. Psáno r. 1879.*
- Kalvoda: Praktický výklad středního katechismu. Sepsal Kalvoda, docent katechetiky etc. v Brně. Knihtiskárna benediktinů rajhradských v Brně.*
- Kavánová Marie: Naši Básníci. Studie o poesii katolické moderny české. Letorostů č. 3. vydal Nový Život Karla Dostála-Lutinova. 1904.*
- Křesťansko-sociální ženy a dívky v Brně. Výroční zpráva křesťansko-sociálního spolku českých žen a dívek v Brně. 1909. Tisk. Benediktinů rajhradských.*
- Lauvrière Emile: Edgar Poe, sa vie et son oeuvre. Paris, Alcan.*
- Laveley Emile de: Protestantism a katolicism. Z frančiny přeložil Alois Hajn. Nezměněný otisk z besídky „Hlasů z východních Čech“ z r. 1894, Chrudim 1895.*
- Lepelletier Edmund: Syn Napoleonův. Historický román. Z frančiny přeložil Antonín Koudelka. Matice lidu č. 199. Praha, 1900.*
- De Lespinasse: Dopisy slečny de Lespinasse panu Guibertovi. Přeložila Helena Vávrová. „Knih Dobrých Autorů“ sv. 92—94.*
- Leubner Fr: Cantantibus organis. Básně. V Roudnici 1909. Nákladem vlastním.*
- Leubner Fr.: K západu. Básně. Cyklu „Mlhy“ kniha IV. V Roudnici 1911. Nákladem vlastním.*
- Mahen Jiří: Podivini. Moderní bibliothéka. Praha.*
- Masaryk T. G.: Jan Hus. Naše obrození a naše reformace. Praha. Nákladem „Času“. Tiskem J. Otty, 1896.*